

Mak

Jisas nukan Ämän Eposek Mak nukas jer wewon

Okoro buk nukan onoktapau

Jisas ko ätäi omar oik tone raunuk, woisan 25 orip manonuk, Mak nukas Jisas nukan Ämän Eposek jer wewon. Mak kon kar enip Jon. Ko Jisas nukan tamariawon roat 12 orip pakan wa. Pita nukas Jisas nukan Ämän Eposek arenuk, roianik, ko kiro ämän jer wewon.

Mak nukas keser jer wewon, Anut nukas Jisas äsimornuk, ko ro senek okoro omnokou opok kowon. Ko omnokou opok ari raianik, Anut nukan Ämän Eposek roasiret awariäwon. Mak kiro ämän Rom roasiret jer we marowon, okon, Jisas ko sakau orip roasiret ätäi maraun ko Jisas nukas kurur atap atap mowon mesin jer we marowon.

Okoro buk tainoraun ämän

1:1-13 Anut nukas kar ro kon ämän awaraun äsimornuk, kowon.

1:14-13:37 Anut nukan ämän awariäu ro nukan sarau.

14:1-15:47 Jisas ko meiewon. 16:1-12 Ko meiemara, ätäi siräiewon.

An jomareäwon ro, Jon nukas roasiret ämän marowon.

¹ Anut nukan Mokoi, Jisas Krais, kon Ämän Eposek keser onoktorowon. ² Meter Anut nukan

ämän roianik, areawon ro Aisaia, Anut nukan ämän keser jer weanik, äiewon,

“Rowe, isan ämän oi areäun ro äsimorta, amke koi, nan apu tuku sare musai. *Malakai 3:1*

³ Kar ro ko ro wäpik mena om puru opok urwera, ‘Näwäu nukan apu jekur sare muruwe. *Aisaia*

40:3

⁴ An jomareäwon ro, Jon ko ro wäpik mena pewon.

Peanik, roasiret ämän awaromara, äiewon, “Ak woiaka pirirnai, akan onok aru sumkäineinai, kouna, isas an jomaroita, Anut nukas akan onok

aru jäkäi marai.” ⁵ Judia provins pakan roasiret

pak Jerusalem menan roasiret pak Jon siakup

potoin. Poteanik, akan onok aru Anut aurna, Jon

nukas Jordan an opok an jomarowon. ⁶ Jon ko

opur kamel urik oumara, takeanik, ko kar opur

kerau, let senek, kon nokou tapau opok takewon.

Kon mer näu mokoï wäpik. Ko o eposek wa

jeäwon, kon o sonkäpit upes an pak karar jeäwon.

⁷ Kos keser awarowon, “Kar ro ruris koura. Kon

sakaus isan sakau itimorai. Is ro eposek wa, okon,

kon isou pakan su oi kuräun senek itok wa. ⁸ Isas

anas an jomariäim, kos Anut nukan Osou Näu

oripas an jomaraï.”

Jon nukas Jisas an jomurowon.

(Matiu 3:13–4:11; Luk 3:21–22, 4:1–13)

⁹ Kiro ses opok, Jisas Nasaret mena Galili

provins utomoi, kounuk, Jon nukas Jordan an

opok Jisas an jomurowon. ¹⁰ Jisas an ute kasakup

penuk, apari rauna, kurte omar kerererianik,

Anut nukan Osou Näu ai manap senek ko opok

tapakup nowon aparwon. ¹¹ Kesernuk, kar ron

pätu senekus omar oikas keser urwewon, “Na

isakan mokoi senes, isan woias nanun meieäü. Isan woi nanun näu sareu.”

¹² Kiro ses opokar, Anut nukan Osou Näus Jisas ko ro wäpik mena om puru opok äsimornuk, manowon. ¹³ Ko ro wäpik mena om puru opok, omre 40 orip raunuk raunuk, Satan nukas ate aparwon. Jisas ko opur raut pak rawon. Anut nukan sarau eitek rantes koianik, ko isanarin.

*Jisas nukas was oiäin roat 4 orip urwarowon.
(Matiu 4:12-22; Luk 4:14-15, 5:1-11)*

¹⁴ Roat akas Jon karapus owa mona, Jisas nukas Galili provins poteanik, Anut nukan Ämän Eposek roasiret awarowon. ¹⁵ Jisas nukas keser awarowon, “Ak rowe, rusapai, omre Anut nukas roasiret kamwaraun sare mowon rusapai kowon rau, okon, akan onok aru utomoi, akan woiaka pirirnai, Anut nukan Ämän Eposek mesin woiaka epar mowe.” ¹⁶ Kar omre opok, Jisas ko Galili An Unik kasakup pote rai, Saimon kon amak Andru ori apwatowon. Au was owaun jo an unik opok kure rairin. Owon, au awan sarau was oiäirin roat ori. ¹⁷ Jisas nukas apwatomara, keser awatowon, “Au koi is tainoirsa, isas au roasiret imwaraun onok ätär matam.” ¹⁸ Kurte au awan was oiäirin jo utomoi, Jisas tainori manoirin. ¹⁹ Jisas ko ätäiar ari ari maneanik, Sebedi nukan mokoit ori Jems Jon ori apwatowon. Au ous opok tane raia, awan was owaun jo kiräwon, okon, näke rairin. ²⁰ Au nais keseriar Jisas nukas urwatonuk, au awan momonawa Sebedi, kon sarau roat pak ous opok rauna, utwaromoi, Jisas tainori manoirin.

Jisas nukas osou aru kar ron wou uru rawon emerwon.

(Luk 4:31-37)

²¹ Ak Kapaneam mena Juda akan sumaun omre opok potoin. Kiro opok, ak Juda akan tururiäi owa tonomoi, Jisas nukas onoktoroi roasiret näu ämän tamarowon. ²² Roasiret ak kon ämän roianik, karkairin. Owon, ko akan sintore ämän tamareäi roat akas awareäi senek awarau wa. Ko kar ro enip orip senekus ämän awarowon. ²³ Kiro ses opok, kar ro ko osou aru orip kiro tururiäi owa rawon. ²⁴ Kiro osou aru keser urwewon, “Nasaret menan Jisas, na ik owoseikaun koum? Na ik aru mukaun koum ra? Is na äpu, na ro eposek tuku senes, Anut nuka pakaima koumon.”

²⁵ Utianik, Jisas nukas kiro osou aru sakau ämän aumara, äiewon, “Na asornam, kiro ro ute man!” ²⁶ Keser aurnuk, kiro osou arus kiro ro ate kareanik, näwäu piormoi, ute manowon.

²⁷ Kesernuk, roasiret ak erekapu kiro onok aparianik, karkairmoi, aka aka tototein, “Kiro owo onok peu? Ämän awau rä? Kiro ro ko enip orip senek, kos osou aru raut sakau ämän awaronuk, ak kon ämän roianik, tainoriäi.”

²⁸ Keseria, kurte Galili provins pakan roasiret ak Jisas owo sarau me kowon, erekapu roin.

Jisas nukas roasiret sosop sip orip jekwarowon.

(Matu 8:14-17; Luk 4:38-41)

²⁹ Jisas ko Juda akan tururiäi ou utomoi, Jems Jon ori pak, Saimon Andru orien owa erek tonoin.

³⁰⁻³¹ Saimon nukan tanau asir ko sip enip sopou orip pasar opok nini rawon. Roasiret akas kurte Jisas ko mesin aurna, Jisas nukas kiro asir siakup

tone tai raumara, kon ipou ate siräi monuk, kiro sip kurte ute manonuk, ko roat akan o mis marowon.

³² San nonuk, iukärir roasiret akas akan jaunakat sip orip pak karauk osou arus akan woiaka uru rain pak, imware Jisas siakup koin. ³³⁻³⁴ Näu menan roasiret koianik, kon ou rorokup turur rain. Kos roasiret sosop sip atap atap orip jekwarowon. Kos osou aru sosop emwarowon. Kiro osou aru ak Jisas äpu, okon, Jisas nukas ak aräun tämarowon.

Jisas nukas Galili provins roasiret Anut nukan ämän marowon.

(Luk 4:42-44)

³⁵ Om jekur teinäu wa, tapera senes, Jisas siräimara, ko kar mena ro jejemak wäpik opok poteanik, Anut auruwon. ³⁶⁻³⁷ Saimon kon jaukut pak erek ko itane potoin. Pote tararmana, aurin, “Roasiret akas na itaneisorai.”

³⁸ Keserna, Jisas nukas awarowon, “Ik okoro opok karauk mena okoro mena siakup rai opok potau. Is kiro opok nais Anut nukan ämän awaram. Owon, is kiro onokun Anut nukas äsimoirruk, koimin.” ³⁹ Keseria, ko Galili provins erekapu ariemoui, Juda akan tururiäi owa atap atap opok Anut nukan ämän mare mare, osou aru pakur emwarowon.

Jisas nukas kar ro sip repros orip jekur mowon.
(Matu 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Kar ro sip repros orip Jisas siakup koianik, uou sur wemoui, ämän sakau auruwon, “Näwäu, na isan ui aru jækäi muraun itok, utianik, nan ronkat pakas keser. Na is rapoire murota, is

eposek saräm.” ⁴¹ Jisas nukas kiro ron wouti momara, kon ipou kiro ron enip opok mianik, auruwon, “Isas aisom, na eposek saräm.” ⁴² Kiro sip reprok kurte ute manonuk, ko eposek sarewon. ⁴³⁻⁴⁴ Jisas nukas ko sakau auruwon, “Is okoro onok keserim na pote karauk roasiret wa awarau. Utianik, na Anut kamuk raiäu ro siakup potea, nan enmat näu sarewon ätär muruta, apaisai. Apaisonuk, na Moses nukan sintore ämän tainornam, opur oianik, Anut jou muruta, kiro epar roasiret erekapu äpu maiei, na ätäi eposek saremon.” ⁴⁵ Utianik, kiro ro ko Jisas nukan ämän tainorau wa, ko potea, roasiret ämän erekapu awarowon. Kesernuk, Jisas ko näu mena amop tonau senek wa. Ko mena kasakup ro wäpik opok rawon. Utianik, roasiret sosop kar mena kar menan erekapu ko siakup koin.

2

Jisas nukas kar ro isou ipou tipinewon jekurwon.

¹ Karauk omre manonuk, roasiret ak Jisas Kapaneam mena ätäi kowon owa rau kiro ämän roin. ² Roasiret sosop koi kiro owa tururmana, omoi erekapu oi kuremoi, ou rorokpai nais erekapu ok pe apu sorin. Keserna, Jisas nukas roasiret näu ämän tamarowon. ³ Karauk roat akas kar sip ro kon isou ipou tipinewon manau senek wa roat ⁴ oripas kakure koin. ⁴ Roasiret sosop akas apu sor rauna, kiro ro Jisas siakup imäi tonau senek wa, okon, ak äpäs tit ou sakatou oik tonomoi, Jisas rawon tapakupas ou sau tueanik, kiro amarer uruas sip ro pasar

orip Jisas nepukup mona, nowon. ⁵ Jisas nukas akan woiaka ko mesin epar moin apwareanik, kiro sip ro isou ipou tipinewon keser auruwon, “Mokoi, is nan onok aru jākāi musom.” ⁶⁻⁷ Keser aurnuk, karauk sintore ämän tamareäi roat tane rain akan woiaka uruas keser ronkatein, “Kiro ro owon keser äieu? Ko Anut jeje ämän auru. Kar omnokou pakan ros ko onok aru jākāi mau senek itok wa. Anut nukas karar epar ko onok aru jākāi maraun itok.” ⁸ Kiro ses opokar, Jisas kon wou uruas owo ronkat akan woiaka uru rau äpu momara, keser awarowon, “Ak owon akan woiaka uru kiro ronkat ourai? ⁹ Is owo ämän äiäun itok, owo ämän äiäun itok wa? Is isou tipinewon ro keser auram, ‘Nan onok aru jākāi musom’ ra? Is isou tipinewon ro keser auram, ‘Na siräinam, nan mat oumoi, manam.’ auram ra? Is owo ämän äiem, ak akan woiaka is mesin epar maiei? ¹⁰⁻¹¹ Utianik, Ro Nukan Mokoi, ko enip orip, ko okoro omnokou pakan onok aru jākāi maraun itok räi äpu maun is kiro keseram.” Keser awareanik, kos sip ro isou tipinewon auruwon, “Isas na aisom, siräianik, nan mat oinam, nan mena man!” ¹² Kiro ro siräinik, roasiret amiakap kurte kon mat oumara, manowon. Roasiret ak kiro onok aparua, karkairianik, Anut nukan enip jou muromoi, äiein, “Meter ik kesek onok wa aparäiumun.”

Jisas nukas Liwai uruwon.

(Matiu 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Jisas an unik kasakup ätäi noptowon. Roasiret koi ko siakup tururna, kos Anut nukan näu ämän tamaraun onoktorowon. ¹⁴ Jisas ari ari

maneanik, Alfius nukan mokoi kon enip Liwai, ko takis ai auk oiäü owa tane rawon aparianik, auruwon, “Na koi, is tainoir.” Keser aurnuk, Liwai siräianik, tainori manowon. ¹⁵ Jisas nukas takis ai auk oiäin roat pak onok aru miäin roat pak erek Jisas tainori koin pak kon tamareäu roat pak ak erek Liwai nukan owa turur o je tane rain. ¹⁶ Keserna, karauk Parisi akan sintore ämän tamareäi roat näunäu, akas Jisas kiro onok aru miäi roat pak, takis oiäi roat pak erek o je rauna, aparianik, akas Jisas nukan tamareäu roat awaroin, “Ko owon onok aru miäi roat pak takis oiäi roat pak erek o jera?” ¹⁷ Jisas nukas kiro ämän roianik, ätäi awarowon, “Roasiret sip wäpik ak dokta siakup wa poteäi, roasiret sip orip karar epar dokta siakup poteäi. Kiro senek, is roasiret onok eposek miäi urwaraun kowau wa. Is roasiret onok aru miäi urwaraun koimin.”

Jisas nukas roasiret o utiäi onoktapau marowon.

(Matiu 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸ Kar omre opok, Jon an jomareäwon ro nukan tamareäu roat pak Parisi roat pak akas Anut nuka ronkatäun o ute raiäin. Karauk roat akas koianik, Jisas totorin, “Jon nukan tamareäu roat pak Parisi roat pak Anut nuka ronkatäun o utiäi. Owon nan tamareäum roat ak o wa utiäi?”

¹⁹ Jisas nukas ätäi awarowon, “Kar ro ko asir awau owaurnuk, kon jaukut pak ak o utaun itok ra? Wa, ak o wa utaiei. ²⁰ Utianik, kar omre opok, karauk roat akas kiro ro asir owon imäi manona, ko ak pak rawau wa. Kiro ses opok ak woiaka aru monuk, o utaiei.

²¹ Kar ro kon omjo kiräiwon ko omjo si awau oianik, omjo mustäi opok wa näke mai. Ko kesernuk rai, an kosoriäu ses opok, kiro omjo si awau eteinak sareanik, kon omjo mustäi ätäi kiräimara, amarer näwäu saräi. ²² Kar ros wain an awau meme kerau mustäi opok wa äräine miäu. Ko kesernuk rai, kiro wain an awau sipar kurarianik, meteran meme kerau kiräianik, wain an omnokou opok kour nai. Kiro meme kerau nais erek jäkäiai. Wain an awau ko meme kerau awau opok äräine mota, au eposek rawaiei.”

Parisi roat akas akan sumaun omre opok Jisas totorin.

(Matiu 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ Juda akan sumiäin omre opok, Jisas kon tamareäu roat pak wit woi kamukas potoin. Pote rai, kon tamareäu roat akas karauk wit nemauk ate oumoi, pinoi, jein. ²⁴ Karauk Parisi roat akas kiro onok keserin apwareanik, Jisas aurin, “Apar! Tup omre opok sumaun ses, owon nan tamareäum roat akas kiro onok keserin? Iken sintore ämänis äieu sumaun ses opok kiro asu.” ²⁵ Jisas nukas ätäi awarowon, “Ak Devit kon roat pak sou akwaronuk, owosein ak kiro jer ninaräu wa ra? ²⁶ Anut kamuk raiäwon ro näwäu, Abiatar raunuk, Devit nukas Anut nukan owa toneanik, bret kiro Anut nurin oi jewon. Kiro bret asu, Anut kamuk raiäin roat akas karar kiro bret jaun itok. Utianik, Devit nukas kiro bret jemoi, kon roat aronuk, ak nais jein.” ²⁷ Jisas nukas ätäi awarowon, “Anut nukas amke roasiret atware mowon. Ko ak mesin ronkateanik, sumaun omre mowon. Kiro sumaun omre opok, roasiret eposek

rawaiei, ak wa aru maiei. ²⁸ Keserianik, Ro Nukan Mokoi, ko kararas sumaun omre kumeäu. Ko owo onok keseraun itok.”

3

Jisas nukas kar ro ipou meiewon jekurwon.

¹ Jisas ko ätäi Juda akan tururiäi owa tonowon. Kiro owa kar ro kon ipou meiewon orip rawon. ² Karauk roasiret akas Jisas nukas sumaun omre opok kiro ro raporai ra, wa rai aparaun kame rain. Owon, akan ronkat ko sumaun omre opok kiro ro jekurnuk, ak ko enkup ämän maurmana, apari rain. ³ Jisas nukas kiro roat akan ronkat äpu momara, kiro ro ipou meiewon orip auruwon, “Na roasiret amiakap siräinam, koi!” ⁴ Jisas nukas roat näunäu totwarowon, “Iken sintore ämän nukas ik sumaun omre opok, onok eposek mam ra, onok aru mau, äieu ra? Ik roat ätäi imwarau ra, ara akwarota, meiäiei ra?” Kos keser awaronuk, akas ätäi kar ämän aurau wa. ⁵ Jisas nukas kiro roat apwaromara, kasak pewon. Owon, akan woiaka sakau mona, apwareanik, ko wou usu sarewon. Kos kiro ro ipou aru orip keser auruwon, “Nan ipon kur!” Ko ipou kurenuk, kon ipou kurte näu sarewon. ⁶ Kesernuk, Parisi roat ak kurte owan ute kasik nea, Herot nukan roat pak tururia, Jisas wäun ämän atoin.

Roasiret sosop akas Jisas tainori potoin.

⁷ Jisas kon tamareäu roat pak kiro mena uto-moi, Galili An Unik siakup noin. Galili provins pakan roasiret sosop erek potoin. ⁸ Roasiret sosop Jisas nukan sarau mowon roianik, ko siakup koin.

Judia provins kipakan roasiret pak, Jerusalem näu menan roasiret pak, Idumia provins kipakan roasiret pak, Jordan An kasakup raiäin roasiret pak, roasiret Taia mena karaiman pak Saidon mena karaiman pak raiäin erek ko siakup koin. ⁹ Jisas nukas kiro roasiret sosop apwareanik, kon tamareäu roat awarowon, “Roasiret sosop is suoiraiei, okon, ak kar ous oi koi, rapor mona rau, is suoirna rai, kiro opok tone tanäm.” ¹⁰ Meter Jisas nukas roasiret sosop jekwarowon, okon, kiro mesin sip roasiret akas akan ipiakas Jisas ataurin. ¹¹ Karauk roasiret akan woiaka uru osou aru rantes rakurein. Kiro roasiret akas Jisas aparianik, ak uoraka sur wemoi, sakau urwein, “Epar, na Anut nukan Mokoi.” ¹² Utianik, Jisas nukas sakau ämän awarowon, “Ak is mesin karauk roasiret wa awaraiei!”

Jisas nukas kon ämän oi ariaun roat 12 orip sare marowon.

(Matiu 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Jisas ko omtapau opok toptowon. Ko karauk roat ko pak rawaun sare maraun urwaronuk, kiro roat ak Jisas siakup koin. ¹⁴ Kos roat 12 orip sare marowon. [Ak ‘Anut nukan ämän oi ariaun roat’ enip marowon.] Ak Anut nukan näu ämän karauk roasiret araun sare mareanik, äsimwaraun keserwon. ¹⁵ Jisas nukas nukan sakau ak osou aru roasiret akan woiaka uru rai emwaraun ak arowon. ¹⁶⁻¹⁹ Kos roat 12 orip sare marowon. Akan enmaka kesek: Saimon (kon kar enip awau Jisas nukas mowon Pita), Jems (Sebedi nukan mokoi), kon amak Jon (awan enmawa awau matowon, Boanerges, kiro enmawa

onoktapau ‘om taiäu nukan mokoi ori’), Andru, Filip, Bartolomiu, Matiu, Tomas, Jems (ko Alfius nukan mokoi), Tadius, kar Saimon (ko kar tupsiu enip Serot pakan), Judas-Iskariot (kos Jisas kon iwäi jaukut ipiakap marowon).

Karauk roat akas Jisas ko Bielsebul nukan jauk äiein.

(Matiu 12:22-32; Luk 11:14-23, 12:10)

²⁰ Jisas ko ätäi owa tononuk, roasiret sosop ätäi kiro opok koi turur rauna, Jisas kon tamarowon roat pak ak o jau senek wa. ²¹ Jisas nukan kinjaukut ak Jisas nukas kiro onok keserwon ämän roianik, akas äiein, “Ko otop sareu.” Äianik, ak imäiäu koin. ²² Karauk sintore ämän tamareäin roat näunäu ak Jerusalem mena rainus, ute nopteanik, ämän keser awaroin, “Bielsebul, kon kar enip Satan, kiro eitek aru nukan osou Jisas nukan wou uru tone kame rau. Bielsebul ko karauk eitek aru kamwareäu kos Jisas sakau nurunuk, osou aru oi kurwareäu.” ²³ Keser äiena, Jisas nukas urwarnuk, siakup kouna, kar totok ämän keser awarowon, “Satan nukas owose ätäi Satan emeriäu? ²⁴ Omsau karar pakan roasiret ak aka aka weräianik, aka aka inäumoi, ak om rumuk wa rawaiei. ²⁵ Karar owan roasiret ak nais aka aka weräianik, aka aka inäumoi, ak aru maiei. ²⁶ Satan, kamwareäu eitek aru nukan tupsiu ak aka aka weräianik, aka aka inäiaiei, ak sakau wa rawaiei. Ak erekapu wasaräiei. ²⁷ Kar ros kar sakau ron owa ou kiräi tonea, osap erar wa owai. Amke ko kiro ou atak ro ipou isou muris sisikäi mianik, kon owan osap erekapu owai.

²⁸ Is epar senes awarom, Anut nukas roasiret akan onok aru pak, akan jeje ämän pak erekapu jäkäi mai. ²⁹ Utianik, inok ro ko Anut nukan Osou Näu jeje ämän aurai, Anut nukas kiro ron onok aru wa jäkäi murai. Kiro onok aru ko opok orip orip rawai.” ³⁰ Jisas nukas keser awarowon, owon, akas meter keser äiein, “Osou aru nukas kon wou uru tone kame rau.”

Jisas nukan amakut aniaka pak Jisas ämän aurau koin.

(Matiu 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Kiro ses opok, Jisas nukan amakut aniaka pak koin. Ak kasik tai raumana, kar ro ko Jisas rawon auraun äsimoroin. ³² Roasiret sosop akas Jisas kator rain, Jisas aurin, “Nan anin amunat pak kasik en tai rai itaneisorai.” ³³ Keser aurna, Jisas nukas ätäi kiro ro totorwon, “Isan ani inok? Isan amaiat inokot?” ³⁴ Keser äianik, roasiret ko siakup koi tane rai, amukus apwaromara, awarowon, “Apwarwe, roasiret okoro opok rai, kiro isan ani amaiat! ³⁵ Inok roasir ko Anut nukan ronkat tainoriäu, kiro roasir epar ko isan ani, isan äpi, isan amai.”

4

Ro o uku wewon totok ämän.

¹ Jisas nukas onoktoroi roasiret Galili An Unik kasakup ämän tamarowon. Roasiret sosop senes koi ko siakup tururna, ko kar ous oik tone tane rawon. Roasiret ak erekapu an kasakup tai rain. ²⁻³ Jisas nukas totok ämänisar onok sosop tamarowon. Ko ämän keser awarowon, “Ak rowe. Kar ro o uku kuräun kon woia potowon.

⁴ O uku kurenuk, karauk apu opok nowon. Kersernuk, ai rantes pe oi jein. ⁵ Karauk o uku ai marmar opok ne kurein. Omnokou eposek sosop wa, okon, kiro o uku kurte tu peanik, kãwãu orip sarein. ⁶ Utianik, san sakau peanik, kiro o uku tu pein erekapu rurnein. Kinip om wou uru rapor nau wa, okon, erekapu kusakusaianik, urai kurein. ⁷ Karauk o uku amurik katuaup sop uru neanik, tu pein. Katuaus oi jenuk, jekur taiãun senek wa. ⁸ Karauk o uku omnokou eposek opok noin. Kiro o uku tu peanik, nãwãu sari-anik, nẽmauk sosop murkurein. Karauk nẽmauk karar karar 30 orip murkurein. Karauk nẽmauk sosop 60 orip murkurein. Karauk nẽmauk sosop senes 100 orip murkurein.” ⁹ Jisas nukas kiro totokãmãn aware kureanik, ko keser awarowon, “Roasiret ak raiaka orip raroi, ak kiroãmãn roianik, onoktapauãpu maiei!”

Jisas ko owon roasiret totokãmãnis karar awareãu.

(Matiu 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰ Roasiret ak Jisas ute manona, kon tamareãu roat 12 orip pak karauk roat Jisas pak erek raiãin akas kiro totokãmãn onoktapau owo senek rai Jisas totorin. ¹¹ Kosãtãi keser awarowon, “Anut nukas roasiret kamwaraun onok meterãmãi rawon. Rusapai ak, isan tamareãim roat, okon, kiro onoktapauãtãr maram. Utianik, karauk roasiret kasik rai, is ak erar totokãmãnis karar awaram. ¹² Keserna, Anut nukanãmãn roianik, areawon ro Aisaia nukas meter jer wewon rusapai epar peu. Ko keserãiewon,

‘Ak owo osap akan amiakas apariäi, sinuk, ak jekur wa apariäi.

Ak owo ämän akan raiakas roiäi, sinuk, ak jekur wa roianik, onoktapau äpu maiei. Ak onoktapau äpu moin maro, akan woiaka pirirna, Anut nukas akan onok aru erekapu jäkäi marowo.’ *Aisaia 6:9*
Aisaia nukas keser jer wewon.”

Jisas nukas o uku nukan totok ämän onoktapau awarowon.

(Matiu 13:18-23; Luk 8:11-15)

¹³ Keserianik, Jisas nukas kon tamareäu roat keser awarowon: “Kiro totok ämän onoktapau ak äpu wa, ra? Is karauk totok ämän awarom ak owose äpu maiei? ¹⁴ Kiro o uku kar ros woia kurewon, kiro Anut nukan ämän. ¹⁵ Karauk roasiret ak kiro o uku apu opok nowon senek. Ak Anut nukan ämän roin. Erar raiakas rouna, kurte Satan nukas peanik, akan woiaka uruan ämän oi kureäu. ¹⁶ Karauk roasiret ak o uku ai marmar opok nowon senek. Ak ämän roianik, oumoi, kurte nepipiriäi. ¹⁷ Utianik, kiro ämän akan woiaka uru neanik, omre rumukäu ekep wa raiäu, owon, karauk roat akas ak kiro ämän oin äpu mianik, usu araiei. Keseria, akan woiaka aru momana, Anut nukan ämän roianik, oin kurte erekapu utiäi. ¹⁸⁻¹⁹ Karauk roasiret ak o uku amurik katuaus sop uru tu pein, kiro kon onok kesek, karauk roasiret ak Anut nukan ämän roiäi, utianik, rai rai, ak okoro omnokou pakan onok ronkateanik, osap sosopun akan woiakas meianik, Anut nukan ämän utiäi. Kiro ämän eposek oin katuaus o uku oi jeäu senek jekur wa

muriäu. ²⁰ Karauk roasiret ak o uku omnokou näu eposek opok nowon senek. Ak Anut nukan ämän roin, akan woiaka uru momoi, rapor tain-oriäi kiro ämän eposek oin o sosop muriäu senek. Karauk nemauk karar karar 30 orip muriäu, karauk nemauk sosop 60 orip muriäu, karauk nemauk sosop senes 100 orip muriäu.”

Arou patan inkaruru wa ämäi miäi.

(Luk 8:16-18)

²¹ Jisas nukas awarowon, “Ak arou aioimana, baket uru ra, pasar inkaruru ämäi miäi ra? Wa, ak arou aioianik, kämioik äsäi miäi. Kiro epar. ²² Keserna, owo osap akan woiaka uru ämäi raiäu, erekapu amop päi. Owo osap roat akas kururur miäi, tawa erekapu arou merek opok penuk, roasiret aparai. ²³ Roasiret ak raiaka orip, ak kiro ämän roianik, onoktapau äpu maiei!” ²⁴ Jisas nukas ätäiar awarowon, “Ak kiro ämän roi jekur ronkatewe. Ak karauk roat osap ariai senek, Anut nukas ak osap arai. Ak roat osap sosop arona, Anut nukas nais ak ätäi osap sosop arai. Kos ak osap sosop arai. Keseriar, ak karauk roat opok owo onok miäi senek, Anut nukas ak opok nais keseriar keserai. ²⁵ Kar ro ko karauk ronkat eposek orip, kiro ro Anut nukas karauk ronkat eposek nurai. Utianik, inok ro ko ronkat eposek wäpik, Anut nukas kon ronkat eteinak ate rau kiro erekapu ätäi senri owai.”

O uku tu pewon totok ämän.

²⁶ Jisas nukas kar ämän awarowon, “Anut nukas roasiret kamwareäu onok kiro kesek: kar ro kon omnokou opok o uku kurewon. ²⁷ Pututu

kiro ro ko niniäu, sankeu siräianik, kon karauk sarau miäu opok manowon. Kiro o uku tu pemaana, owose näunäu sarein kiro ro ko äpu wa. ²⁸ Omnokousar sarau monuk, o uku tu pemoi, tonomara, muruwon. ²⁹ O näu murunuk, woi atak ros panin atomara, patirai. Owon, o owaun ses pewon.”

Jisas nukas kar totok ämän o uku eteinak mesin awarowon.

(Matiu 13:31-32, 34; Luk 13:18-19)

³⁰ Jisas nukas ätäi awarowon, “Anut nukas roasiret kamwareäu onok owo senek rau awaram? Is kar totok ämän awaroita, rowe! ³¹ Kiro onok kar am marmar uku kesek. Kiro am uku karauk senek wa, ko eteinak senes. ³² Akas kiro am uku omnokou opok wena, kos jaukut itimware, ko am näwäu senes sareäu. Kiro am näwäu sarenuk, ai akas kiro am iporu opok jokoru rawaun tou maiei.”

³³ Jisas nukas roasiret Anut nukan ämän onoktapau orip wa awareäu, ko totok ämänis karar akan ronkat rau siar awariäwon. ³⁴ Ko kar ämän onoktapau orip roasiret awarau wa. Ko totok ämänis karar awariäwon. Utianik, kon tamareäu roat karar nuka pak erek rauna, kos ämän onoktapau erekapu ätär marowon.

Jisas nukas urir näwäu aurnuk, utowon.

(Matiu 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Kiro omre opokar, om ironuk, Jisas nukas kon tamareäu roat awarowon, “Ik an unik karaima aisen potau.” ³⁶ Ak roasiret sosop utwareanik, kon tamareäu roat ak kiro ous Jisas meter tone rawon opok toneanik, erek manoin.

Karauk ous nais ak pak erek manoin. ³⁷ Urir nāwāu peanik, an ekur pakurornuk, an ous uru nonuk, an ok pāurwon. ³⁸ Jisas ko ous mekesup tāptāp opok nini rawon. Kon tamareāu roat akas turarianik, aurin, “Tamukiāum ro, ik anas oike jauru! Na ikenun wa ronkatem ra?” ³⁹ Jisas nukas sirāimara, urir kermara, an āmān sakau auruwon, “Äiäk! Na ut!” Urir utonuk, an amuk patirmara, pāurar tipine rawon. ⁴⁰ Jisas nukas kon tamareāwon roat awarowon, “Ak owon imine rai? Ak isan onok sosop aparin, utianik, ak isanun woiaka epar mau wa ra?” ⁴¹ Ak sakau imineanik, aka aka arein, “Kiro ro inok? Urir mas an ori kon āmān tainorir.”

5

Jisas nukas kar ro osou aru orip jekur mowon.

¹ Jisas kon tamareāu roat pak ous oianik, an unik karaima kasakup, Gadara roasiret akan omnokou opok potoin. ² Jisas ko ous utomoi, omnokou opok pitir nonuk, kar ro osou aru orip ko op up uru rawonus, koianik, Jisas tararwon. ³ Ko op mareäi akan aireu uru niniāwon. Kar ros ko sakatau senek itok wa. Ak ko mur sakaus isou ipou pararar miäi, sinuk, kos kiro mur sakau patiriāwon. ⁴ Roat akas ko orip orip ipou isou mur sakaus pak sen pak pararar miäin. Utianik, kos kiro mur sakau pak sen pak erekapu pitpatir kureāwon. Kiro ro sakau senes, okon, kar ros ko itimorau senek wa. ⁵ Ko orip orip pututu, sankeu, op miäi aireu pak omtapau oik pak raianik, sakau urwemoui, nukasar aiakus nukan enipsau pitpatiriāwon. ⁶⁻⁷ Kos Jisas atapukas aparianik,

kurte koumara, Jisas nukan isou siakup uou sur wemara, ko keser sakau urwewon, “Jisas, na Anut kāmioik rau nukan mokoi. Na is owoseiraurum? Is Anut nukan enip sakau ateanik, aïsom, na is usu wa irau.”⁸ Kiro ros keser auruwon, owon, Jisas nukas amke auruwon, “Osou aru, na kiro ro ute, man!”⁹ Jisas nukas ko keser totorwon, “Nan enmat inok?”

Kos ätäi auruwon, “Isan enim Sosop. Owon, ik osou aru sosop kiro ron wou uru raum.”¹⁰ Keserianik, osou aru akas ik kar omnokou opok wa äsimoikau rai Jisas sakau ämän aurin.¹¹ Po raut sosop kar omtorou karaima o je rain.¹² Keseria, kiro osou aru akas Jisas sakau ämän aurin, “Ik äsimoikota, kiro po raut rai akan woiaka uru nam.”¹³ Keser aurna, Jisas nukas awarowon, “Itok, ak manowe!” Keser awaronuk, osou aru sosop kiro ro utomana, kiro po raut akan woiaka uru tonoin. Kiro po raut sosop 2,000 orip. Ak iminemoi, kurte om aru opokas poteanik, an unik uru neanik, an jemana, meiein.

¹⁴ Kiro po kamwareäin roat ak kiro onok aparianik, kurte imine potomoi, akan mena pak karauk kiro mena siakupaian roasiret erekapu awaroin. Awarona, roianik, roasiret erekapu owo onok pewon aparaun potoin.¹⁵ Akas Jisas siakup koianik, kiro ro meter osou aru orip rawon rusapai ko omjo takeanik, ronkat eposek orip tane raunuk, aparin. Roasiret ak kiro aparianik, iminein.¹⁶ Roasiret ak Jisas nukas kiro onok keserwon aparianik, akas pote, karauk roasiret po raut owosein ämän pak, ro meter osou aru sosop kon wou uru rawon ko eposek sarewon

ämän pak erekapu awaroin. ¹⁷ Roasiret kiro ämän roianik, ak Jisas akan omnokou utomoi, kar mena manaun rai sakau ämän aurin. ¹⁸ Keserna, Jisas nukas kon ous oik tonaurnuk, kiro ro meter osou aru orip rawon eposek sarewon kos Jisas sakau auruwon, “Is na pak manam, na is ior airam ra?” ¹⁹ Keser aurnuk, Jisas nukas ätäi ko ior aurau wa. Kos kiro ro keser auruwon, “Na nan mena potoinam, Anut nukas na mesin wouti momara, okoro onok keseisowon nan tup-siu erekapu awaram.” ²⁰ Keser aurnuk, kiro ros poteanik, näu mena 10 orip, enip Dekopolis, kiro pakan roasiret Jisas nukas ko owoseanik, sarewon ämän aware ariewon. Roasiret erekapu ak kiro ämän roumoi, karkairianik, ronkat sosop oin.

Jisas nukas asinak meiewon pak sip asik pak jekwatowon.

(Matiu 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Jisas ko ous opok tonomara, Galili An Unik karaimas karaimas ätäi potowon. Ko an kasakupai usnokou opok nonuk, roasiret sosop koi tururin. ²²⁻²³ Juda akan tururiäi ou kumeäwon ro kar, kon enip Jairas, ko koianik, Jisas aparmara, isou siakup uou sur wemoi, sakau ämän auruwon, “Isan asinak meiäuru. Na koinam, nan ipon ko opok mota, ko ätäi eposek saräi.” ²⁴ Jisas an utomoi, ko kiro ro pak erek potoirin. Kesernuk, roasiret sosop ak erek Jisas tainori manoin. ²⁵ Roasiret ak kamuk kar asir rau. Ko keir sip orip orip oiäu, kiro sip nukan woisan 12 orip rawon. ²⁶ Jekwareäin roat sosop akas ko jekurmana, tätäi sosop nuriäin. Kon aiauk kiro

jekuriäi roat opok patariäwon. Utianik, kon sip utau wa, ko sip näwäu oi rawon. ²⁷ Ko karauk roat akas Jisas mesin ämän mona, roianik, roasiret kamuk raumoi, ko Jisas mekesup peanik, Jisas nukan omjo atowon. ²⁸ Ko keser ronkatewon, “Is kon omjo karar atoita, is ätäi eposek saräm.” ²⁹ Keseria, ko omjo atonuk, kon sip kiro kurte utowon. Ko rowon kon enipsau opok sip rawau wa. Ko eposek sarewon. ³⁰ Jisas nukas kon sakau manonuk, äpu mianik, pirirmoi, awarowon, “Inokon ipous isan omjo atou?” ³¹ Kon tamareäwon roat akas aurin, “Roasiret sosop turur rai kotomaisoi, nas owon ‘inokon ipous is atoirou’ räi awaromon?” ³² Utianik, Jisas nukas inokos keseirowon rai amukusar itanewon. ³³ Kiro asir owo onok ko opok pewon äpu momara, ko näwäu iminemoi, Jisas siakup uou sur weanik, kon ämän erekapu epar auruwon. ³⁴ Kesernuk, Jisas nukas auruwon, “Asinak, nan won epar mowon, okon, nan enmatsau eposek sarewon. Na won päurər orip man. Nan sip erekapu utai.”

³⁵ Jisas nukas arenuk arenuk, karauk roat ak Juda akan tururiäi ou kumeäwon ro Jairas nukan owas koianik, Jairas aurin, “Jairas, nan asinak meiewon. Na owon tamareäu ro sarau nuram?” ³⁶ Jisas nukas kiro ämän roianik, Jairas auruwon, “Na wa iminäu, nan won epar mo!” ³⁷ Ko keser aurianik, roasiret sosop imwarau wa. Pita, Jems, Jon (Jems nukan amak) ak karar Jisas tainori potoin. ³⁸⁻³⁹ Ak Jairas nukan owa kouna, roasiret sosop akas wai rai, käi mirori rain. Jisas nukas apwareanik, awarowon, “Owon

ak käi mirori rai? Ak owon wairai? Kiro asinak meiäu wa, ko erar nini rau.”⁴⁰ Jisas keser äienuk, ak ko apari ioin. Kos roasiret kasik naun äsimwaronuk, nona, asinak nukan momok anak ori pak, kon tamareäwon roat 3 orip pak, ak karar asinak nukan ou waru uru imware tonowon.⁴¹ Toneanik, kos asinak nukan ipou ateanik, Juda ämänis keser auruwon: “Talita kum”, kiro ämän onoktapau kesek, ‘Asinak isas aisom, na siräu.’⁴² Kesernuk, kiro asinak kurte siräi ariäwon. Kiro asinak kon woisan 12 orip. Roasiret rain ak kiro kurur aparianik, näwäu karkairin.⁴³ Jisas nukas ämän sakau awarowon, “Ak kiro onok aparin karauk roasiret wa awarau. Rusapai ak kiro asinak karauk o nuruwe.”

6

Nasaret menan roasiret akas Jisas sumkäinein.

¹ Jisas kiro mena utomoi, kon tamareäwon roat pak erek nukan mus mena manoin. ² Sumaun omre opok, Juda akan tururiäi owa tonomara, Anut nukan ämän onoktoroi tamarowon. Roasiret sosop kon ämän roumoi, karkairianik, arein, “Kiro ro ko ämän erapakan owon? Inokos ko ronkat eposek nurunuk, kos kurur atap atap miäu? ³ Kiro ro ko iken ou miäu ro ra? Ko Maria nukan mokoi ra? Kon amakut Jems, Josep, Judas (Jut), Saimon, kon äpiaukut pak erek ak okoro opok raiäi ra?” Ak keser aremana, ak ko sumkäinein. ⁴ Keserna, Jisas nukas akan ämän äpu mianik, awarowon, “Karauk mena Anut nukan ämän roianik, areäu ro, ko enip jou orip, roasiret akas akan woiaka konun epar miäi,

utianik, nukan mena senes ko enip jou wäpik, okon, nukan roasiret pak nukan tupsiu pak akas ko sumkäineäi.” ⁵ Keserna, ko kiro mena karauk kurur mau senek wa. Ko kon ipou sip roasiret karar karar opok monuk, näu sarein. ⁶ Jisas nukas roasiret kon ämän mesin woiaka epar mau wa, apwareanik, ronkat sosop owon.

Jisas nukas kon tamareäu roat 12 orip mena atap atap äsimwarowon.

(Matiu 10:5-15; Luk 9:1-6)

Keserianik, Jisas kon mena utomoi, karauk mena poteanik, roasiret Anut nukan ämän tamarowon. ⁷ Kiro ses opok, Jisas nukas kon tamareäu roat 12 orip urwarnuk, siakup kouna, osou aru oi kuräun sakau aromoi, ro oirori oirori äsimwarowon. Ak oirori oirori sarau maun awarowon. ⁸ Keseria, kos ak keser awarowon, “Ak apu opok potaun kar osap wa owau. Ak naruauk karar oi manowe. Utianik, ak karauk o ra, akan jo ra, karauk aiauk osap kau maun akan jo päisau uru ra, wa oi manaiei. ⁹ Ak akan su karar momoi, omjo oirori wa oi manaiei. ¹⁰ Ak kar mena potona, kiro pakan roasiret akas imwarona rai, kiro roat akan owa karar rawaiei. Tawa kiro ou utomoi, kar mena potaiei. ¹¹ Kiro pakan roasiret akas imwarau utomoi, akan ämän rowau utona rai, ak akan owa wa tonaiei. Ak kiro mena ute manaurna, akan onok aru ätär maraun akan isoraka pakan maimai putarwe.” ¹² Ko keser aware kurenuk, kon tamareäu roat akas mena atap atap poteanik, Anut nukan ämän roasiret tamareanik, awaroin, “Ak akan onok aru utoinai, woiaka pirirwe.” ¹³ Ak osou aru sosop

emwaremana, am ukuauk pakan uer oianik, sip roasiret sosop akan enmaksau opok mianik, jekwarona, näu sarein.

*An jomareäwon ro Jon meiewon.
(Matiu 14:1-12; Luk 9:7-9)*

¹⁴ Kiro omsau kamwareäwon ro king Herot-Antipas ko rowon, owon, kiro omsau pakan roasiret erekapu Jisas nukan onok äpu moin. Karauk roasiret akas keser äiein, “Kiro an jomariäwon ro Jon, ko meiewon ätäi up uruas siräi pewon, okon, ko kiro kurur atap atap maun sakau orip.” ¹⁵ Karauk akas äiein, “Kiro Elaija.”

Karauk äiein, “Ko kar Anut nukan ämän roianik, areäu ro. Ko meten Anut nukan ämän areain roasiret senek.” ¹⁶ Utianik, Herot nukas kiro ämän roumara, äiewon, “Meter, is Jon nukan pou patir kuremin, utianik, ko meiewon ätäi siräi pewon.”

¹⁷⁻¹⁸ Ko iminewon, owon, meter Herot nukasar kon amak, Filip, nukan wau, kon enip Herodias, senri owon. Kiro ses opok, Jon nukas Herot auruwon, “Na nan amunan asir oumon, kiro na sintore ämän espäiemon.” Kesernuk, Herot nukas roat awaronuk, poteanik, Jon sakatemoi, ipou muris sisikäimana, karapus owa kurein. ¹⁹⁻²⁰ Herodias nukas Jon mesin wou aru momara, wenuk, meiäun keserwon, utianik, Herot ko Jon iminewon. Ko äpu Jon ko Anut nukan ämän roiäu ro. Ko onok eposek miäwon, okon, Herot nukas Jon rapor kamäurnuk, Herodias nukas wäu senek wa. Herot nukas Jon nukan ämän roumara, ronkat sosop oianik, ko Jon nukan ämän ätäi ätäi jekur rowaurwon.

²¹ Rai rai, Herodias nukas Jon wäun kar apu aparwon. Herot ko anakus an jowon omre tararmana, kos kon ou kameäin roat näunäu pak, kon marai roat näunäu pak, Galili provins akan roat näunäu pak erek, äs me jaun imwarowon. ²² Kiro ses opok, Herodias nukan asinak makun koumoi, kiro roat näunäu amiakap karenuk, Herot kon jaukut pak aparianik, akan woiaka näu sarein. Keseria, Herot nukas kiro asinak auruwon, “Nan ronkat owo osap owaun airota, is na isam. ²³ Is ämän epar aisom, is na pak paip momoi, na owo osap owaun airota, is na isam. Na isan omnokou kameäim karaimas isaun airota, kiro itok, is na karaimas isam.” ²⁴ Keser aurnuk, kiro asinak kaik neanik, anak totorwon, “Is owo owaun aurau?” Anakus ätäi auruwon, “Nas kesek aur. An jomareäwon ro, Jon nukan tapau wou owaun auram.” ²⁵ Keseria, kos kurte ätäi ro näwäu siakup peanik, auruwon, “Nas rusapaia, an jomareäwon ro, Jon nukan tapau wou kar maro opok moinam, is iram.” ²⁶ Keser aurnuk, Herot nukan wou usu sarewon. Utianik, kon jaukut pak karauk roasiret ko pak tane o je rain amiakap kiro asinak pak paip mowon, okon, ko kiro paip mowon ämän utaun senek wa. ²⁷ Keseria, kos kurte kon marai ro kar äsimornuk, kos Jon siakup pote Jon nukan pou patirmoi, kon tapau kerem oi kowaun auruwon. Keseria, kiro ro karapus owa poteanik, Jon nukan pou patirwon. ²⁸ Kos kiro tapau wou kar maro opok mianik, oi koumoi, kiro asinak nurunuk, kos pak oi pote kon anak nuruwon.

²⁹ Jon nukan tamareäwon roat akas kiro ämän

roumoi, koianik, nukan enipsau oi pote up kurein.

Jisas nukas roat 5,000 orip o arowon.

(Matiu 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)

³⁰ Meter Jisas nukas kon ämän oi ariai roat nukas mena atap atap äsimwarowon, ätäi nuka siakup koin. Ak pote owo sarau pak owo ämän roasiret tamaroin pak erekapu ko koi aurin.

³¹ Utianik, roasiret sosop akas pote koi, pote koi arna, okon, Jisas kon roat pak o jau senek wa. Keserianik, Jisas nukas awarowon, “Ikarar kar mena ro wäpik opok sumau manau.” ³² Keseria,

ak akarar ous oianik, kar mena ro wäpik opok potoin. ³³ Utianik, roasiret sosop ak kiro mena utona, apwareanik, ak erekapu mena utomoi, isorakas kurte ak sinsin potoin. ³⁴ Keserna,

Jisas nukas ous ute nemara, roasiret sosop turur rain apwareanik, akanun wouti mowon. Owon, kon ronkat kiro roasiret ak sipsip senek ak kamwareäu ro wäpik. Keserianik, kos ak

ämän sosop onoktoroi tamarowon. ³⁵⁻³⁶ Rai rai, san naurnuk, kon tamareäwon roat akas siakup koianik, aurin, “Okoro mena ro wäpik, san nauru, okon, nas roasiret äsimwarota, mena atap atap maneanik, ak o kau me jaiei.” ³⁷ Utianik, Jisas nukas ätäi awarowon, “Akasar jaun o araiei.”

Akas ätäi totorin, “Utianik, nan ronkat roasiret erekapu eteinanak jaun kiro aiauk 200 kina senekus pote bret kau maun itok. Ik o kiro aiauk näwäu kureanik, o kau momoi, araun, itok ra?”

³⁸ Jisas nukas awarowon, “O erasek rau? Potoinai, aparwe!” Ak äpu momoi, ätäi aurin, “Bret

5 orip pak was oirori pak rau.” ³⁹ Keser aurna, Jisas nukas ätäi kon tamareäu roat awarowon, “Roasiret amurik eposek opok sarpeter marona, tane potaiei!” ⁴⁰ Keseria, roasiret ak erekapu tanein. Karauk roat 100 orip tanein, karauk roat 50 orip tanein. ⁴¹ Keserna, Jisas nukas bret 5 orip pak was oirori pak oianik, omar oik eisane aparmara, Anut ‘pere’ auruwon. Aur-mara, bret pärärianik, kon tamareäu roat akas roasiret araun arowon. Was oirori pärärianik, nais kir keserwon. ⁴²⁻⁴³ Roasiret ak erekapu kiro o jein, nokomaka penuk, Jisas nukan tamareäu roat akas roasiret akas o jein o autakau utoin basket 12 orip oumana, joke moin. Kiro basket erekapu ok pewon. ⁴⁴ Roat kiro o jein 5,000 orip.

Jisas an unik oikas ariewon.
(Matiu 14:22-33; Jon 6:15-21)

⁴⁵ Kiro ses opokar, Jisas nukas kon tamareäu roat äsimwaronuk, ous opok toneanik, an unik karaimas Betsaida mena amke manona, Jisas nukarar roasiret akan mena äsimwaraun rawon. ⁴⁶ Ko roasiret äsimwaronuk, manona, ko nukarar om nepu opok Anut auraun tonowon. ⁴⁷ Iukärir, omiri kounuk kounuk, ous an unik näu kamuk raunuk, Jisas nukarar an kasakup rawon. ⁴⁸⁻⁴⁹ Jisas nukas kon tamareäu roat sarau näwäu momoi, ous nukan amauk reurin manau senek wa, uriris pairnuk, aparwon. Om teine kounuk kounuk, Jisas nuka an unik oikas ari ari kowon. Jisas nuka kon tamareäu roat itimware potaurwon, utianik, ak ko an opokas ari rawon aparianik, akas ko op rai ronkateanik, pierin. ⁵⁰ Ak

näwäü iminein. Keserna, kos kurte awarowon, “Ak woiaka sakau rawe! Okoro isaka, ak wa iminäü!” ⁵¹ Keser awaromoi, Jisas nuka ous opok toneanik, ak pak erek raunuk, urir utowon. Ak karkairianik, ronkat sosop oin. ⁵² Ak Jisas nukas roat bret arowon kiro onok keserwon nukan onoktapau jekur äpu mau wa, okon, akan woiaka sakau maronuk, ak kon onok äpu mau senek wa.

Jisas ko Genesaret menan sip roasiret sosop jekwarowon.

(Matiu 14:34-36)

⁵³ Jisas kon tamareäü roat pak ak an unik kure poteanik, Genesaret omnokou kasakup poteanik, kiro opok ous mur kure moin. ⁵⁴⁻⁵⁵ Ous utonuk, roasiret kiro opok Jisas äpu mianik, ak kiro omnokou opok atap atap mena poteanik, karauk roasiret Jisas erapok rau rai awarona, sip roasiret pasar opok mareanik, imware koin. ⁵⁶ Näu mena ra, mena eteinak ra, apu opok ra, ko erapok ariäwon opok ak sip roasiret om sorik opok marona, rain. Ak Jisas keser sakau aurin, “Na kiro sip roasiret utwarota, koi akas nan omjo peteu ataiei.” Keseria, sip roasiret akan ipiakas Jisas nukan omjo ateanik, ak erekapu näu sarein.

7

Askanai akan sintore ämän.

¹⁻² Karauk Parisi roat pak karauk sintore ämän tamareäin roat pak Jerusalem näu mena utomoi, koumana, Jisas siakup tururmoi, Jisas nukan karauk tamareäü roat ak Parisi akan sintore ämän tainorianik, akan ipiaka an kosorau wa, ak erar o je rain apwarin. ³ (Parisi roat pak Juda roat

näunäu pak ak akan askanain sintore ämän jekur tainorianik, akan ipiaka wa an kosoriäi, o wa jeäin. ⁴ O kau maun omoi amket opokas ätäi owa koianik, ak amke an jowaiei, warnuk, ak o wa jaiei. Ak karauk askanai akan sintore ämän sosop tainoriäin. Ak kiro ämän äiäu senek akan kap, maro, patan pak erekapu an kosoriain.) ⁵ Keseria, kiro Parisi roat pak ämän tamareäin roat pak akas Jisas keser totorin, “Nan tamareäumon roat akas owon akan askanai akan onok wa tainoriäi? Ak o jauri akan ipiaka an wa kosoriäi?”

⁶ Jisas nukas ätäi awarowon, “Meter Anut nukan ämän roianik, areawon ro Aisaia nukas ak sätäiäin roat mesin epar äiewon. Ko keser jer wewon, ‘Anut nukas äiewon, “Kiro roasiret akas erar oiaksaus isan enim rororiäi, utianik, akan woiakas isanun meiäu wa. Ak isan ämän awareäim ak jekur wa tainoriäi. ⁷ Ak kar ron sintore ämän tainoria, ak keser äiäi kiro Anut nukan ämän. Ak sät ämän tainorianik, ak isan enim erar rororiäi!”’ *Aisaia 29:13*

⁸ Ak Anut nukan sintore ämän utomoi, akan askanai akan onok sakau ateanik, tainoriäi.” ⁹ Jisas nukas ätäi keser awarowon, “Ak Anut nukan ämän utianik, akan askanai akan ämän tainormoi, akasar akan ronkat tainoriäi.

¹⁰ Moses nukas meter awarowon, ‘Na nan momon aninan ämän tainor.’ *Kisim Bek 20:12*

‘Inok ro kon momok anak jemarai karauk roat akas ko wena, meiäi.’ *Kisim Bek 21:17*

¹¹ Utianik, ak keser ämän miaäi, ‘Inok ro ko osap orip kon momok anak ori sarwataun itok. Utianik, ko au awateäu. “Is kiro osap Anut nuraun karar sare momin rau. Keseria, is au

sarwatau senek wa.” ¹² Keseria, rusapai ko kon momok anak ori wa kamwateäu. Ak kiro onok eposek auriai. ¹³ Keserianik, ak akan askanai akan onok tainorianik, Anut nukan ämän tonoi miäi. Ak karauk onok kesek sosop keseriäi.’

*Osap atap atap kis roat ukun kurwareäu.
(Matiu 15:10-20)*

¹⁴ Jisas nukas roasiret ätäi urwarnuk, kouna, awarowon, “Ak erekapu isan ämän roinai, jekur ronkat oumoi, äpu maiei. ¹⁵ Kar osap kasik rawon kar ro nukan wou uru toneäu, kiro osapus Anut nukan amukup ro ukun wa kureäu. Utianik, kiro ron ronkat aru wou uru rau siräienuk, kon oksaus ätäi kis epar ko ukun kureäu. [¹⁶ Roasiret ak raiaka orip raroi, ak kiro ämän roianik, kon onoktapau äpu maiei!”] ¹⁷ Jisas ko kiro roasiret utwareanik, owa tononuk, kon tamareäu roat akas kiro ämän äiewon onoktapau mesin totorin. ¹⁸ Keserna, Jisas nukas ätäi awarowon, “Akan ronkat eposek wa ra? Ak kiro onok äpu wa ra, osap kasikrawon kar ro nukan wou uru neäu, kiro osapus Anut nukan amukup ro ukun wa kureäu. ¹⁹ Kiro o jeäi kiro wou uru wa neäu, kiro pi pimur uru äräreiäu, ätäi pimur uruas koianik, neäu.”

Ämän kiros, Jisas nukas o erekapu jaun kiro itok äiewon. Kar o asu rawau wa. ²⁰ Jisas nukas ätäi awarowon, “Ronkat aru roasiret akan woiaka uru raiäu, siräianik, oiaksau opokas peäu, kiro ronkatis karar epar ukun kurwareäu. ²¹⁻²² Woiaka uruas roasiret ak kiro ronkat aru keser oiäi; ak sapum onok aru maun ronkateäi, ak jaunakat akan osap päu owaun ronkateäi, ak

roasiret akwarona, meiäun ronkateäi, ak karauk roat akan asiret aru maraun ronkateäi, ak osap sosop meswaronuk, owaun ronkateäi, ak karauk roasiret opok onok aru sosop maun ronkateäi, ak sät ämän maun ronkateäi, ak karauk roasiret mesin wa ronkatwareäi, ak erar onok aru maun ronkateäi, ak jaunakat akan osap aparianik, meswareäu, ak jaunakat akan enmakap sät ämän maun ronkateäi, ak karauk roat akan ämän rowau utiäi, ak otop onok miäi. ²³ Kiro onok aru erekapu akan woiaka uru raumoi, kasik neäu, kis Anut nukan amuk opok ak ukun kurwareäu.”

Kar Siria provins pakan asir Jisas mesin wou epar mowon.

(Matiu 15:21-28)

²⁴ Jisas nukas kiro ämän me kureanik, kiro mena utomoi, Taia mena siakup potowon. Ko kar owa tone raunuk, kar ros ko kiro opok rauräi äpu murau senek wa rai ronkatewon, sinuk, ko ämäiäu senek wa. ²⁵ Kesernuk, kiro ses opokar, kar asir kon asinak osou aru wou uru raiäu, kos Jisas kiro opok rau ämän roumara, kurte koianik, Jisas siakup uou sur wewon. ²⁶ Kiro asir Juda asir wa. Ko Grik asir, kon mena Fonisia, Siria provins pakan. Kos Jisas keser sakau auruwon, “Osou aru isan asinakun wou uru rau, nas oi kur.” ²⁷ Kesernuk, Jisas nukas ätäi auruwon, “Amke ik Juda akan mokoit o arau. Mokoit akan o oianik, en wa kure mareäum. Kiro onok aru.” ²⁸ Kiro asires ätäi auruwon, “Näu ro, kiro epar, utianik, enat patan inkaruru raianik, mokoit akan o usip nonuk, oi jeäi.” ²⁹ Keser aurnuk, Jisas nukas ätäi auruwon, “Na eposek ämän airom. Na ätäi

manam. Kiro osou aru nan asinakun wou uru rawon kiro ute manowon.”³⁰ Kiro asir kon owa poteanik, aparwon kon asinak pasar opok nini raun, osou aru wou uru rawon ute manowon.

Jisas nukas kar ro rauk otop pak menopauk usu sarewon jekurwon.

³¹ Jisas ko Taia mena utomara, Saidon omnokou itimormoi, näu mena 10 orip enip Dekopolis omnokou kamuk opok Galili An Unik siakup potowon. ³² Karauk roasiret akas kar ro rauk otop saremoi, menopauk usu sarewon orip Jisas siakup imäi koin. Ak Jisas sakau aurin, “Nan ipon kiro ro opok mo.” ³³ Keseria, Jisas nukas roasiret utwareanik, ko imäi keresir manowon. Aukarar raianik, Jisas nukan ipouaukus kiro ron rauk oirori uru mowon. Kon sinok oumara, ron menopauk opok mowon. ³⁴ Kos omar eisane aparianik, kon wou usuäu sarewara, suornuk, Juda ämänis kiro ro keser auruwon, “Epata!” Kiro ämän onoktapau kesek ‘Im tue!’ ³⁵ Keser aurnuk, kiro ron rauk näu sarewuk, ko ämän jekur rowaun itok. Kon menopauk näu sarewuk, ko ämän rapor onoktoroi arewon.

³⁶ Kiro ses opok, Jisas nukas roasiret sakau awarowon. “Ak kiro onok apari mesin pote karauk roasiret wa awarau.” Jisas nukas ätäi ätäi ak sakau ämän keser awarowon, sinuk, ak kon ämän tainorau wa, ak ämän sue kurein. ³⁷ Roasiret akan ämän roianik, ak erekapu karkairianik, äiein, “Ko owo onok miäu erekapu onok eposek senes. Kos roasiret raiaka otop jekwaronuk, ämän roiäi, menopauk usuäu sarewon ätäi ämän jekur areai. Kos keseriäu.”

8

Jisas nukas roat 4,000 orip o arowon.

¹⁻² Kiro ses opok, roasiret sosop koi tururin. Ak o wäpik rauna, Jisas nukas kon tamareäu roat urwarnuk, kouna, awarowon, “Is kiro roasiret akanun woiti mou. Ak is pak omre 3 orip rain, okon, rusa ak o wäpik rai. ³ Is kiro roasiret äsimwaroita, akan owa potaiei, ak apu opok pote amkoririwaromoi, owarai. Karauk ak apu rumukäu koin.” ⁴ Keser awaronuk, kon tamareäu roat akas ätäi aurin, “Ik okoro ro wäpik omnokou opok raum. Ik erapakan o oianik, roasiret arota, jaiei?” ⁵ Jisas nukas totwarowon, “Ak bret esap esap rau?”

Akas ätäi aurin, “7 orip.” ⁶ Keserna, Jisas nukas roasiret onkapai tanäun awaronuk, ak tanein. Kos bret 7 orip oumara, Anut ‘pere’ aurmoi, bret pärärianik, kon tamareäu roat aronuk, akas pak roasiret arona, jein. ⁷ Ak karauk upinan was eteinanak orip, okon, Jisas nukas kiro oianik, Anut aurmoi, kon tamareäu roat aronuk, akas pak roasiret aroin. ⁸ Roasiret ak kiro o jeanik, erekapu nokomaka pewon. Karauk o autakau utoin raunuk, Jisas nukan tamareäu roat akas basket 7 orip oianik, kiro o jein autau joke mona, ok pewon. ⁹⁻¹⁰ Kiro o jein roasiret ak 4,000 orip. Jisas nukas ak akan mena mena äsimwaronuk, manona, ko kon tamareäwon roat pak ous opok toneanik, Dalmanuta omnokou opok potoin.

*Parisi akas Jisas nukas kar kurur monuk, apa-raun rai totorin.
(Matiu 16:1-4)*

¹¹ Karauk Parisi roat akas koianik, Jisas ate aparaun aurin, “Na kar kurur ätär mukota, kiro epar ik äpu mam, na Anut omar oik rau nukasar kiro sakau isiäu.” ¹² Ko wou suornuk, awarowon, “Rusapaian roasiret owon is kar kurur ätär maraun airoi? Is ak epar senes awarom, kiro ses opok is kar kurur wa ätär maroita, aparaiei.” ¹³ Keser awareanik, Parisi roat utwaromoi, ous opok ätäi toneanik, an unik karaimas potowon.

Jisas nukas Parisi roat pak Herot pak akan onok jis senek äiewon.

(Matiu 16:5-12)

¹⁴ Jisas nukan tamareäu roat ak rakuswarnuk, karauk bret owau wa, ak erar manoin. Ous opok kar bret eteinak karar rawon oi potoin. ¹⁵ Jisas nukas ak sakau ämän keser awarowon, “Ak Parisi pak Herot nukan roat pak akan bret makona, noroiäwon marasin enip jis ak jekur aparaiei.” ¹⁶⁻¹⁷ Kon tamareäwon roat akas aka aka areanik, arein, “Ik bret oi kowau wa, okon, ko kiro ämän aikou.”

Jisas nukas akan äkän äpu mianik, “Ak bret wäpik mesin owon arerai? Is ak pak om ses rumukäu raianik, onok sosop tamaromin, owon ak kiro onok jekur ronkatäu wa? Ak isan onok äpu wa ra? Akan woiaka sakau sarera? ¹⁸ Ak amiakas apari, sinuk, ak osap jekur aparau wa ra? Ak raiakas roiäi, sinuk, ak ämän jekur rowau wa ra?. Ak meten onok ätäi ronkatäu senek itok wa ra? *Esekiel 12:2*

¹⁹ Is bret 5 orip oumoi, pärärianik, roat 5,000 orip aroita, jein, ak o autakau erasek jowa joke moin?”

Akas ätäi aurin, “Jo 12 orip.” ²⁰ Jisas nukas ätäi totwarowon, “Kar ses opok is bret 7 orip oianik, pärärmoi, roat 4,000 orip aroita, jein, akas o autakau erasek jowa joke moïn?”

Akas aurin, “Jo 7 orip.” ²¹ Keseria, kos awarowon, “Ak rusapai isan onok äpu mau wa ra?”

Jisas nukas Betsaida mena kar ro amuk utup jekurwon.

²² Ak Betsaida mena kouna, karauk roat akas kar ro amuk utup imäi koianik, ämän sakau Jisas keser aurin, “Nan ipon okoro ro opok mo.” ²³ Jisas nukas kiro ro amuk utup nukan ipou ateanik, mena kasakup imäi manowon. Kiro ron amuk uru sinok kureanik, kon ipous kiro ron amuk opok mianik, totorwon, “Na kar osap aparaun itok ra?”

²⁴ Ros apwareanik, auruwon, “Is roasiret apwarom. Ak am senek ari rai.”

²⁵ Jisas nukas ätäi kon ipou ron amuk opok monuk, ko sakamarnuk, ko rapor amareanik, ätäi osap erekapu rapor apwarwon. ²⁶ Jisas nukas kiro ro kon owa äsimorianik, auruwon, “Na ätäi mena wa tonau.”

Pita nukas Jisas nukan enip amop mowon.

(Matiu 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ Jisas kon tamareäu roat pak erek Sisaria-Filipai mena atap atap potoin. Apu opok pote pote rai, kos kon tamareäu roat totwarowon, “Roasiret akas is inok äiäi?”

²⁸ Ak ätäi aurin, “Karauk roasiret akas keser äiäi, ‘Ko an jomareäu ro, Jon.’ Karauk akas äiäi, ‘Ko Elaija.’ Karauk akas äiäi, ‘Ko Anut nukan

ämän roianik, areäwon ro kar.' äiäi." ²⁹ Keser aurna, Jisas nukas ätäi aka totwarowon, "Akasar is inok aiäi?"

Pita nukas ätäi auruwon, "Na Kraais, Anut nukas kon roasiret ätäi imwaraun äsimoisonuk, koumon." ³⁰ Pita nukas keser aurnuk, Jisas nukas ak sakau awarowon, "Kiro epar, utianik, kiro ämän ak karauk roasiret wa awarau."

Jisas ko tätäi sosop oumara, meieanik, ätäi siräiäun ämän marowon.

(Matiu 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹ Kiro ses opok, Jisas nukas onoktoroi ämän tamareanik, kon tamareäu roat keser awarowon, "Ro Nukan Mokoi, tätäi sosop oumara, Juda roat näunäu pak Anut kamuk raiäi roat pak sintore ämän tamareäi roat pak erek akas isan ämän rowau utomoi, sumkänäiei. Akas is iworona, meiam. Utianik, omre 3 opok is ätäi siräiam."

³² Kos kiro ämän amop maronuk, Pita nukas ko kasakup imäi maneanik, kermara, auruwon, "Wa senes wa! Kiro onok na opok wa päi!"

³³ Utianik, Jisas nukas piririanik, kon tamareäu roat apwareanik, Pita keser kerwon, "Satan, na is mekesirap man! Na Anut nukan ronkat eposek wa tainoriäum, na roat akan ronkat karar tainoriäum."

³⁴ Keseria, ko roasiret sosop pak kon tamareäu roat pak urwarnuk, kouna, keser awarowon, "Inok ro is tainoire päun, ko nuka mesin wa ronkatäi, kon am äpäs nukasar ämäianik, is tainoirai. ³⁵ Inok ro ko kon totok awau rawaun ronkateäu kiro kon totok aru mai. Utianik, inok ro ko isanun pak Anut nukan Ämän Eposek

pakaima meiäi, kiro ro kon totok orip orip jekur eposek rawai. ³⁶ Kar ro omnokoupaian osap erekapu oumara, ko meiäi. Kiro osapus nukan totok awau rawaun owose saräi? ³⁷ Ko owo osap oianik, ätäi nukan totok awau rawaun kau mai? Wa, ko ätäi nukasar nukan totok kau mau senek wa. ³⁸ Inok ro rusapaian roasiret onok aru miäin akan amiakap is tainoraun iminäi, kos is äpu wa äianik, isan ämän ämäi mai, is Ro Nukan Mokoï, tawa isan monian arou näwäu pak sarau eitek eposek raut erek koi isas nais kiro ro äpu wa äiäm.”

9

¹ Jisas nukas ätäi awarowon, “Is ak epar awarom, karauk roat ak okoro omnokou opok rai, karauk wa meiäiei, utianik, ak rauna raunar, Anut nukan kamwaraun onok sakau orip amop päi aparaiei.”

*Jisas nukan enipsau atap pirirmara, pewon.
(Matiu 17:1-13; Luk 9:28-36)*

² Omre 6 orip utia, Jisas nukas Pita, Jems, Jon pak imware, omtapau rumukäu oik tonomara, ak karar rain. Akan amiakap Jisas nukan enipsau pirirmara, atap pewon aparin. ³ Kon omjo san nukan merek senek jeremara, ärneu senes sarewon. Omnokou opok kar ron omjo ärneu senes kesek wa. ⁴ Kesernuk, ak Elaija Moses ori au peanik, Jisas pak arere rairin apwatoin. ⁵ Pita nukas Jisas auruwon, “Tamukiäum ro, ik okoro opok rawaun eposek. Na äuta, ik akan jan ou 3 orip mam, kar nan, kar Moses nukan, kar Elaija nukan.” ⁶⁻⁷ Ak imineanik, Pita nukas owo ämän

maun äpu wa, okon, ko erar keser äienuk, kar iou näwäu omar oikas ak kurururware mowon. Kar oksaus kiro iou uruas, äiewon, “Kiro mokoi isakan senes, is konun isan woias meieäim. Ak kon ämän rapor rowaiei!” ⁸ Keser äienuk, akan amiakas aparin, ak kar ro aparau wa, Jisas karar ak pak erek rawon aparin.

⁹ Ak omtapau ute ne ne rai, Jisas nukas sakau ämän keser awarowon, “Okoro onok ak amiakap pewon aparin ak pote kar roasir wa aurau. Ro Nukan Mokoi, meiemara, ätäi up uruas siräunuk, kiro ses opok owo onok aparin kiro epar roasiret awaraiei.” ¹⁰ Keseria, ak kiro ämän ämäi ämäi atomoi, ak aka aka äiein, “Up uruas ätäi siräiaun, kiro owo onok rä?” ¹¹ Akas Jisas totorin, “Juda akan sintore ämän tamareäi roat akas owon Elaija ko amke kowai äiäi?” ¹² Jisas nukas ätäi awarowon, “Ak kiro epar äiäi, Elaija ko amke koianik, osap erekapu jekur mora. Utianik, Anut nukan ämän jer we moin rau owon keser äieü, ‘Ro Nukan Mokoi tätäi sosop onunuk, roasiret akas ko sumkäinäiei?’ ¹³ Utianik, is ak epar awarom, Elaija ko amke kowon, roasiret akas akan ronkatis onok aru atap atap ko opok keserin. Ak kiro onok ko opok keseraiei mesin meter Anut nukan ämän jer we moin rau.”

Jisas nukas kar mokoi osou aru orip jekur mowon.

(Matiu 17:14-21; Luk 9:37-43)

¹⁴ Jisas kon tamareäu roat 3 orip ak karauk tamareäu roat siarakap koianik, akas roasiret sosop koi tururin pak, karauk sintore ämän

tamareäi roat akas ak pak aurate rain apwaroin. ¹⁵ Roasiret akas Jisas kounuk, aparmana, karkairianik, kurte ko siakup potea, 'Pere,' aurin. ¹⁶ Jisas nukas totwarowon, "Ak owon ak pak ämänis weräirai?" ¹⁷ Kar ro, roasiret kamuk rau kos ätäi auruwon, "Tamukiäum ro, isan mokoi osou aru wou uru raunuk, ok utup raunuk, na siatap imäi koim. ¹⁸ Kiro osou arus ko sakau ateanik, oi omnokou opok känkurenuk, au sipar kurarianik, aukpanak kartitirmoi, enip tipine kureäu. Is nan tamareäum roat osou aru emer-aun rai awaromin. Utianik, ak emeraun itok wa." ¹⁹ Jisas nukas roasiret kewareanik, ätäi äiewon, "Roasiret rusapai rai, akan ronkat owo senek ak woiaka epar mau senek wa. Omre esap esap is ätäi ak pak rawam? Omre esap esap is akanun ätäi woias meiäm? Kiro mokoi is siarap imäi kowe." ²⁰ Keseria, ak kiro mokoi imäi Jisas siakup kouna, osou arus Jisas aparianik, kurte kiro mokoi ate karemara, känkurenuk, omnokou opok kurir momara, nini taitairmoi, au sipar kurewon. ²¹ Jisas nukas mokoin momok totorwon, "Omre esap esap ko kiro keser rawon?"

Momokus ätäi auruwon, "Mokoi eteinak pakar keserwon. ²² Kiro osou arus orip orip ep mik oi kureäu, an unik uru oi kureäu wenuk, meiäun keseriäu. Utianik, na kar onok keseraun itok raroi, na iwenun wonti moinam, iu sareitam." ²³ Keseria, Jisas nukas auruwon, "Na owon keser äiem, 'Na kar onok maun itok ra?' airom. Kar ro is mesin wou epar miäu, kos onok erekapu keseraun itok." ²⁴ Keser aurnuk, mokoin momokus kurte urweanik, äiewon, "Is na mesin woi epar

mowon, utianik, isan woi epar mowon, kiro eteinak, okon, nas is sareir.”²⁵ Jisas nukas roasir sosop kurte ko siakup kouna, apwareanik, osou aru sakau auruwon, “Na, osou ok utup, rauk otop, is na aison, na kiro mokoi rurisa utoinam, man. Na ätäi kon wou uru wa tonam.”²⁶ Keser aurnuk, kiro osou aru piormoi, mokoi sakau ate kareanik, ute manonuk, mokoi op meiewon senek nini rawon. Roasiret sosop akas aparianik, äiein, “Ko meiewon.”²⁷ Utianik, Jisas nukas kon ipou ateanik, rurarnuk, siräiewon.²⁸ Keseria, Jisas ko ute owa tonomoi, kon tamareäu roat pak akarar raianik, akas ko totorin, “Ik owo onokun kiro osou aru oi kuräu senek itok wa?”²⁹ Kos ätäi awarowon, “Ak Anut karar auri rawaiei, kiro onok kararas epar osou aru emeraiei. Kar onokus kiro itok wa.”

Jisas nuka meieanik, ätäi siräiäun ämän kon tamareäu roat ätäi awarowon.

(Matiu 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰⁻³¹ Ak kiro mena utomoi, Galili provins kampai ari ari potoin, owon, ko kon tamareäu roat ämän tamareäu, okon, Jisas kar ros ko erapok rau äpu maun utowon. Kos keser awarowon, “Karauk roasiret akas Ro Nukan Mokoi sakateanik, roat akan ipiaka opok maiei. Ko wena, meieanik, omre 3 opok ko ätäi up uruas siräiai.”³² Ak kiro ämän onoktapau äpu wa. Utianik, ak iminemoi, ko kar ämän totorau wa.

Jisas nukas inok ro näwäu rawaun ämän awarowon.

(Matiu 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Ak Kapaneam mena koumoi, kar owa toneanik, Jisas nukas totwarowon, “Ak apu opok koi rai, owo ämän arein?” ³⁴ Akas ko kar ämän ätäi aurau wa, owon, apu opok, ‘inok ro nāwāu senes enip orip karauk roat itimwareäu?’ aka aka keser äiein. ³⁵ Keseria, Jisas nukas tanemara, kon roat 12 orip urwarnuk, kouna, awarowon, “Inokos ro enip nāwāu orip saräun, ko erar ep ro senek raianik, karauk roat akan sarau ro senek sareanik, roasiret erekapu isanwarai.” ³⁶⁻³⁷ Keser awareanik, kar mokoinak imäumoi, ak kamuk tai momara, pokäir raianik, awarowon, “Inok ros isanun ronkatemoi, kar mokoi okoro mokoinak senek imäianik, jekur kameäu, kiro ko is imäiriäu. Inok ros is imäiriäu, ko is karar wa imäiriäu, kiro ko isan moni is äsimoirnuk, koimin, imäiäu.”

*Inok ro ko akan iwäi jaunakat wa, kiro akan jaunakat.
(Luk 9:49-50)*

³⁸ Jon nukas Jisas auruwon, “Tamukiäum ro, ik kar ro nan enmat pakas osou aru oi kurenuk, aparmun. Ko iken jaunok wa, okon, ik kiro ro kiro onok wa keserau rai aurumun.” ³⁹ Jisas nukas ätäi awarowon, “Ak ko wa tämurau. Kar ros kar kurur isan enim pakas miäu, kos is kurte wa jeimairai. ⁴⁰ Inok ro ko iken iwäi jaunok wa, kiro iken jaunok. ⁴¹ Is ak epar senes awarom, inok ros ak isan jaiat rai äpu mareanik, an jaun an arai, kiro ro Anut nukas wa sumkäinai, tawa ko epar omar oik osap eposek owai.”

Onok arus kiro ron wou epar mowon aru muri.

(Matiu 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² “Kar mokoinak is mesin kon wou epar mowon kar ros ko onok aru ätär muronuk raroj, kiro onok aru senes. Karauk roat akas aiauk usuäu oianik, kiro ron pou opok muris pararar mianik, an unik uru känkurena, nai, kiro itok, kiro usu eteinak. Warnuk, tawa omar oik, ko usu näwäu senes owai. ⁴³ Nan iponas onok aru monuk rai, nan ipon kar patir känküräm, kiro itok. Keserianik, ipon karar orik na orip orip eposek awau rawam. Na kiro wa keserta rai, kiro ipon oirori orip pak erekapu ep wa koseriäu uru kureisaiei. [⁴⁴ Kiro mena mamat sosopus roasiret akan enmaksau tukware raunuk, ak wa meiäiei, kiro ep wa koserai.] ⁴⁵ Nan isonas onok aru monuk rai, kar ison patirnam, känküräm. Keserianik, ison karar orik na orip orip eposek awau rawam. Na wa keserta rai, ison oirories na kiro mena ep näwäu wa koseriäu uru känkureisaiei. [⁴⁶ Kiro mena mamat sosopus roasiret akan enmaksau tukware raunuk, ak wa meiäiei, kiro ep wa koserai.] ⁴⁷ Nan amunauk kararas onok aru monuk, reusunuk rai, kiro amunauk kiro etkoi känküräm, amunauk karar kiro itok. Na orip orip eposek awau rawam. Na kiro wa keserta rai, na ran amunauk oirori orip pak erekapu ep näwäu orip orip jeräu mena kureisaiei. ⁴⁸ Kiro mena mamat sosopus roasiret akan enmaksau tukware rawai, sinuk, ak wa meiäiei, kiro ep wa koserai.

Aisaia 66:24

⁴⁹ Siu o opok kureäi kiro o wa poomreäu senek, Anut nukas kon roasiret ate aparaun usu ariäu,

okon, ak sakau sareanik, wa wasaräiei. ⁵⁰ Siu osap eposek, o wa poomreäu. Utianik, siu nukan sakau manonuk rai, kiro sakau ätäi owose owai? Onok eposek siu sakau senek akan woiaka uru moinai, kiro onokun ak jaunakat pak wa weräiäu, ak woiaka karar orip eposek rawaiei.”

10

Jisas nukas roasir ouratäiäis, ätäi utototeäi ämän mowon.

¹ Jisas kiro mena utomoi, Judia provins opok Jordan An kasakup potowon. Roasiret sosop ätäi koumoi, tururianik, Jisas nukas kon onok tainorianik, Anut nukan ämän tamarowon. ² Karauk Parisi roat koianik, ko ate aparaun keser totorin, “Iken sintore ämänis äieu, ro kon wau utaun itok ra, wa?” ³ Jisas nukas ätäi awarowon, “Moses nukas owo sintore ämän sakau awarowon?” ⁴ Akas ätäi auring, “Moses nukas keser aikowon, kar ro kon asir utonuk, manaun ko kar jer we-mara, kon wau nurai. Kesermara, epar ko wau utonuk, manai.” ⁵ Jisas nukas ätäi awarowon, “Moses nukas akan woiaka sakau mona, apwar-won, okon, kiro sintore ämän jer we arowon. ⁶ Utianik, meter Anut nukas omnokou ate mowon ses opok, ko ro pak asir pak ate matowon. *Stat 1:27*

⁷⁻⁸ Kiro onokun, ro kon momok anak ori ut-watomara, kon wau ori erekur atap raianik, awan enmaksau karar tururaieir. Keseria, kiro ro asir ori awan enmaksau atap atap oiroror rawau wa, utianik, awan enmaksau karar senek sare rawai. *Stat 2:24*

⁹ Keserianik, Anut nukas au karar enmaksau senek turur matowon, okon, kar roasires ätäi wa inäi matau.”

¹⁰ Jisas keser awareanik, ätäi owa tononuk, kon tamareäu roat akas kiro ämän mesin totorin.

¹¹ Kos ätäi awarowon, “Inok ro kon wau utomara, ko kar asir owai, kiro, ro asir ouratäiäi akan sintore ämän espäianik, onok aru kon wau opok mai. ¹² Kiro senek keseriar, waus kon komuk utomara, ko kar ro pote owai, kiro asires sintore ämän espäianik, onok aru kon komuk opok mai.”

Jisas nukas mokoï eteïnanak kon sakau araun tapiaka atowon.

(Matiu 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³⁻¹⁴ Karauk roasiret akas akan mokoinakut Jisas nukas kon ipou akan tapiaka ateanik, sakau araun rai, imware koin. Utianik, kon tamareäu roat akas kiro roasiret kewarona, Jisas nukas kiro onok aparianik, ko wou aru momoi, kon tamareäu roat keser awarowon, “Ak kiro mokoit utwarona, ak is siarap kowaiei. Ak wa tämarau. Roasiret ak okoro mokoinakut senek, ak äpu Anut ko akan kamwareäu ro näwäu. ¹⁵ Is ak epar senes awarom, inok roasir ko mokoinak senek saräu wa, ko Anut nukan roasir tuku wa rawai.” ¹⁶ Keser awareanik, Jisas nukas mokoinakut imware oi wauk orori kurwareanik, kon ipou akan tapiakap momara, Anut nukas ak jekur kamwaraun auruwon.

Kar ro ko osap sosop orip.

(Matiu 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷ Jisas nukas kiro mena ute manaun siräi nonuk, kar ros ko siakup kurte koianik, uou sur

wemoi, totorwon, “Tamukiäum ro eposek, is owonok eposek kesermoi, isan totom awau orip orip rapor rawai?” ¹⁸ Jisas nukas ätäi auruwon, “Na owon is ro eposek airom. Kar ro karar ko eposek. Kiro Anut karar. ¹⁹ Na iken sintore ämän äpu. ‘Na kar ro weta, wa meiäu, na kar ron asir wa imäi ariau, na karauk roat akan osap wa päu owau, na kar ro nukan enkup sät ämän wa mau, na nan jaunana osap erar owaun wa sätäiäu, na nan momon anin orien ämän erekapu tainor,’ kiro na äpu.” *Kisim Bek 20:12-16*

²⁰ Kiro ros ätäi auruwon, “Näu ro, meter is eteinak opok kiro sintore ämän erekapu tainori koi, rusapai nais keseriar raim.” ²¹ Jisas nukas kiro ämän roianik, kiro ro mesin wous meianik, amukus aparmara, auruwon, “Kiro itok, kar onok karar na itimoisi rau. Na pote, nan osap erekapu karauk roat are kureta, akas kiro osap kau mona, kiro aiauk oinam, saruku roat osap wäpik kiro aiauk inäi aram. Na kiro keseria, tawa omar oik osap sosop owam. Na pote, kiro onok kesernam, koi is tainoir.” ²² Kiro ro ko osap sosop orip, okon, kiro ämän roumara, ko wou usu sarenuke, nepu aru mianik, ute manowon.

²³ Kesernuk, Jisas nukas kon tamareäu roat amukus apwarea, awarowon, “Roat osap sosop orip ak Anut nukan roasiret saräun kananäiei.”

²⁴ Kon tamareäu roat kiro ämän roianik, karkairina, Jisas nukas ätäi awarowon, “Mokoit, kar omnokou pakan ro Anut nukan ro saräun kos sarau sakau mai. ²⁵ Kar opur kamel ko omjona näkeäi nil nukan amarer uruas tonaun kananäi.

Utianik, roasiret osap sosop orip ak Anut nukan roasiret saräun kiro năwău kananăiei.”

²⁶ Keser awaronuk, kon tamareău roat ak năwău karkairianik, kesek aurin, “Keseria, Anut nukas inok ro imăienuk, ko pak erek orip orip rawai?” ²⁷ Jisas nukas apwareanik, awarowon, “Roat akas kar onok keseraun itok wa, Anut nukas karar kiro onok keseraun itok. Anut nukas owo onok keseraun ronkatemoi, erekapu keseraun itok.” ²⁸ Ko keser äienuk, Pita nukas auruwon, “Rou! Ik iken osap erekapu utomoi, na tainoise koumun!” ²⁹⁻³⁰ Jisas nukas ätai auruwon, “Is na epar aisom, inok ro isanun ronkateanik, Anut nukan Ämän Eposek araun, kon mena, awakut, amakut, äpiaukut, anak, momok, mokoit, omnokou pak utwareanik, kowon, tawa Anut nukas kiro osap ute kowon senek sosop, 100 orip senek, ätai nurai. Ko rusapai okoro omnokou opok, ou sosop, awakut, äpiaukut, anakut, mokoinakut, pak omnokou sosop ak oianik, rawaiei. Utianik, kiro ses opokar, karauk roat akas ko onok aru muriäi. Utianik, tawa ko orip orip eposek rawai. ³¹ Roat sosop ak rusapai enmaka năunău orip rai, tawa ak enmaka wăpik ro senek rawaiei. Utianik, roat rusapai erar rai, tawa akas enmaka năunău orip rawaiei.”

Jisas nukas nuka tätai sosop ousoi, meiaun ämän ätai marowon.

(Matiu 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Jisas nukas kon tamareău roat pak Jerusalem nău mena toptaun ari ari pote rai, Jisas nuka amke potowon. Kon tamareău roat akas ko kiro mena tonaurnuk, ronkat sosop oin. Roasiret

akas tainware kouna, iminein. Jisas nukas kon tamareäu roat 12 orip ätäi imwareanik, owo onok ko opok päi awarowon. ³³ Kos keser awarowon, “Rowe. Ik rusapai Jerusalem mena potota, kaurauk roat akas Ro Nukan Mokoï Anut kamuk raiäi roat näunäu pak sintore ämän tamareäi roat pak akan ipiaka opok maiei. Keseria, kiro roat akas akan ämän roianik, wena, meiäun ämän ateanik, karauk omsau pakan roat akan ipiaka opok maiei. ³⁴ Akas ko jeje ämän aurianik, opokup sinok kuremoi, mänkäsirianik, wena, meiäi. Utianik, omre 3 opok, ko ätäi siräiäi.”

*Jems Jon ories Jisas kar osapun totoririn.
(Matu 20:20-28)*

³⁵ Keser awaronuk, Jems Jon ori, Sebedi nukan mokoit ori, awas Jisas siakup koumoi, keser totoririn, “Tamukiäum ro, iwes na iu sareitaun aisamur siar na kiro ämän tainoraun aisom.”

³⁶ Keseria, Jisas nukas ätäi awatowon, “Awas is owo onokus au sarwataun airoir?” ³⁷ Awas keser auririn, “Nas iu pak paip keser mam, tawa nas kamwaraun ro näwäu sareanik, iu imäitota, karas nan ipon näu kaima tanäi, karas saunan kaima tanäi. Keseitota, iu na pak rawamur.”

³⁸ Jisas nukas ätäi awatowon, “Kiro ämän toiroir kon onoktapau au äpu mau wa. Is kiro an kap opok rau jam, au kiro an jaun itok ra? Is an joianik, tätäi näwäu owam siar, au kiro senek owaun itok ra?” ³⁹⁻⁴⁰ Awas ätäi auririn, “Io, iu itok.”

Keseria, Jisas nukas awatowon, “Kiro epar. Kiro an kap opok rau is jam, au nais jaieir. Is an joianik, tätäi owam, au nais keseriar an

jowaieir, utianik, inokos isan ipi näu kaima tone tanäi, inokos isan ipi saunan kaima tanäi, kiro isan sarau wa. Anut nukasar karauk roasiret sare mareanik, akan omoi jekur marowon rau.”

⁴¹ Jisas nukan tamareäu roat 10 orip akas kiro ämän roianik, ak Jems Jon ori mesin kasiaka pewon. ⁴² Keserna, Jisas nukas ak urwarnuk, siakup kouna, awarowon, “Ak äpu, okoro om-

nokou pakan roat akan karauk kamwareäin roat näunäu akas akan enmak jou momoi, akan roasiret kamwareäi. Roasiret akan roat näunäu akas roasiret akan ämän tainoraun sakau ämän awareäi. ⁴³ Ak isan roat, ak kiro onok wa keserau. Utianik, kar ros akan ro näwäu rawam äienuk rai, kiro itok amke ko akan sarau ro senek rawai.

⁴⁴ Kar ros is enim jou orip rawam äienuk rai, amke ko roasiret erekapu akan sarau ro (slev) senek rawai. ⁴⁵ Owon, Rö Nukan Mokoï karauk roasiret akas ko isanaraun kowau wa. Wa! Ko karauk roasiret sarwaraun kowon. Ko meieanik, roasiret sosop ätäi Anut nuka rawa imware tonai.”

Jisas nukas kar ro amuk utup enip Bartimeas jekur mowon.

(Matiu 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ Jisas kon tamareäu roat pak Jeriko mena potowon. Akas roasiret sosop pak ätäi kiro mena ute nonuk, kar amuk utup ro enip Bartimeas, Timeas nukan mokoï, ko apu kasakup tane rawon. Kos roasiret osapun nik mareäwon. ⁴⁷ Ko Nasaret menan ro, Jisas koura äuna, roianik, kos urwäun onoktoreanik, äiewon, “Jisas, De- vit nukan mokoï, na isanun wonti moinam, is sareir.” ⁴⁸ Roasiret sosop akas kerianik, aurin,

“Na asor!” Utianik, ko sakau urwewon, “Devit nukan mokoi, na isanun wonti moinam, is sareir!” ⁴⁹ Kesernuk, Jisas nukas tai raumara, roasiret awarowon, “Ko aurna, koi.”

Ak kiro ro amuk utup urianik, aurin, “Kos na urweisou, okon, na won nāu saremoi, na sirāi, koi.” ⁵⁰ Keseria, kos kon omjo rumukāu känkureanik, kurte sirāianik, Jisas siakup kowon. ⁵¹ Kesernuk, Jisas nukas auruwon, “Isas na owosisaun airom?”

Kesernuk, kiro ro amuk utupus auruwon, “Tamukiāum ro, is ätäi ami urarenuk, apu aparam.” ⁵² Jisas nukas ätäi auruwon, “Itok, na man. Nan won epar momon, okon, na ätäi amun urarenuk, apu aparam.” Kiro ses opokar, kon amuk urarenuk, ätäi apu aparianik, ko Jisas tainori potowon.

11

Jisas ko kar omsau kamwareäwon ro king senek, Jerusalem mena tonowon.

¹⁻² Jisas ko kon tamareäu roat pak Jerusalem nāu mena potaun pote rai, Betfasi pak Betani mena kamuk omtorou enip Olivet opok potomana, Jisas nukas kon tamareäu ro oirori äsimwatomara, awatowon, “Au enro mena aparum opok potoinair. Kar donki nak muris pararar moin rau, mur uräinäir, kiro donki nak imäi kower. ³ Utianik, kar ros au kiro donki nak owon ourair rai totwatonuk rai, awas ätäi aurwer, ‘Iken Nāwäus okoro donki sarau orip äiewon. Sarau patirianik, ätäi kurte äsimornuk, kowai.’ keser aurwer.” ⁴⁻⁵ Au poteanik, kar

opur donki nak apu kasakup ou rorokpai muris pararar moin, aparirin. Au mur uraresa, karauk roat kiro opok tai rain, akas awatoin, “Au owon mur donki nak pakan uräurair?” ⁶ Awas Jisas nukas ämän awatowon siar, keseriar kiro ämän ätäi awaroirin. Roat akas ior äuna, au donki oi koirin. ⁷ Keseria, au donki nak Jisas siakup imäi koianik, awan omjo rumukäu donki nukan mekesu opok puris rue moisa, Jisas nuka oik tone tanewon. ⁸ Roasiret sosop akas akan karauk omjo apu opok tai potaun puris rue mokurein. Karauk roasiret ak woia apu siakupaian poteanik, kar am ukumai pisau senek patir okukureanik, apu opok puris rue potoin. ⁹ Roasiret akas Jisas kamuk mianik, karauk amke potona, karauk ruris tainoria, ak erekapu keser ur we we potoin, “Anut nukan enip jou murau. Kiro ro ko Näwäu nukan enip opokas kou, *Buk Song 118:25-26*

ik koi kon enip jou murau, ko Anut nukas sareäu. ¹⁰ Devit, iken askanai, nukan kamwaraun ses pera. Kiro kamwaraun ses päi opok ik rapor rawam. Anut nukan enip karar oik jou mau.” ¹¹ Keserna, Jisas nukas Jerusalem mena toneanik, Anut osap nuriäi ou näwäu enip tempel nukan porim rorokpai tonowon. Ko osap erekapu jekur aparwon. Utianik, kiro ses iukärir, san naurruk, okon, kon tamareäu roat 12 orip pak ak Jerusalem mena utomoi, ätäi Betani mena potoin.

*Jisas nukas kar am uran senek kon enip fik kernuk, meiäun kerwon.
(Matiu 21:11-19)*

¹² Jisas ko kon tamareäü roat pak ak tapera senes ätäi Betani mena utomoi, apu opok pote pote rai, Jisas ko sou wewon. ¹³ Ko am uran senek enip fik kăwău orip atapukas aparianik, am nemauk rau rai aparaun siakup potowon. Kiro am nemauk muraun ses wa, okon, ko am nemauk aparaun siakup pote, nemauk murau wa aparwon. Am kăwău karar rawon aparwon. ¹⁴ Keserianik, Jisas nukas kiro am keser auruwon, “Kar ros nan nemauk ätäi wa oi jai. Na nemauk ätäiar wa muriăwam.” Kon tamareäü roat ak kiro ämän roin.

Jisas ko Anut osap nuriäi ou năwău enip tempel opok tonowon.

(Matiu 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹⁵ Ak Jerusalem mena koianik, Jisas ko Anut osap nuriäi ou năwău enip tempel owa toneanik, roasiret ak osap kau momana, aiauk amuk we rain opokan Jisas nukas emwaronuk, erekapu imine manoin. Kos roat akan aiauk amuk we oiäin patan pak ainak me rain bokis pak oianik, kour kurewon. ¹⁶ Kos roasiret osap kau maun tempel owa oi koiäin tămarowon. ¹⁷ Kos roasiret ämän tamareanik, awarowon, “Anut nukan ämän jer we moin kesek rau, ‘Isan ou kiro roasiret omsau atap pakan koianik, akas is pak arăun ou äiäiei.’ *Aisaiä 56:7*

Anut nukan ämän kesek rau ra, wa? Utianik, akas okoro ou pău roat akan ämäi rawaun omoi senek sare moin.” *Jeremaia 7:11*

¹⁸ Keser awaronuk, karauk Anut kamuk raiäi roat năunău pak sintore ämän tamareäi roat pak ak kiro ämän roianik, ko wena, meiăun

apu onoktoroi itanäurin. Roasiret erekapu kon ämän eposek roianik, karkairin, owon, kiro roat näunäu akas Jisas iminein.

¹⁹ Iukärir, om irauruk, Jisas kon tamareäu roat pak erek ak Jerusalem näu mena ute potoin.

*Am uran meiewon.
(Matiu 21:20-22)*

²⁰ Pote ninoinus, tapera, ak apu opok ari ari poteanik, am uran kinip käwäu pak erekapu meiewon, aparin. ²¹ Keseria, Pita nukas Jisas nukas kukam kiro onok keserwon ätäi ronkateanik, Jisas auruwon, “Tamukiäum ro, apar! Kukam, na kiro am aru mam aurumon. Rusapai ko meiewon.” ²² Jisas nukas ätäi auruwon, “Na Anut mesin won epar mo! ²³ Is ak epar senes awarom, kar ros kiro omtapau aurai, ‘Na siräunam, an unik uru pitikänir nam!’ Keser aurianik, ko wou oirori wa mai, kon wou epar mowon sakau momara, kiro om tapau kon ämän tainorai. ²⁴ Keserianik, is ak awarom, ak owo onok Anut nukas keseraun rai auraun, akan woiaka epar oripas auraiei. Kos akan ämän tainorianik, ko kiro onok keserai. ²⁵ Ak Anut auraun tai rauna, kar ros ak aru maraun ämän ronkatemoi, akas kiro ron onok aru jækäi muraiei. Ak keserna, akan momonaka omar oik rau kos nais akan onok aru jækäi marai. [²⁶ Ak kar ron onok aru wa jækäi muruna rai, akan momonaka omar oik rau kos nais akan onok aru wa jækäi marai.]”

Jisas inos sakau nuruwon kiro onoktapau apa-raun totorin?

(Matiu 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷ Ko keser awaromoi, ak poteanik, Jerusalem mena ätäi tonoin. Jisas kos Anut osap nuriäi ou näwäu owa ari raunuk, Anut kamuk raiäi roat näunäu pak sintore ämän tamareäi roat pak karauk roat näunäu pak Jisas siakup koin.

²⁸ Ak koianik, Jisas keser totorin, “Na owo sakau oianik, kiro onok keseriäum? Inokos na kiro sakau isowon?” ²⁹ Jisas nukas ätäi awarowon, “Isas nais ak kar ämän totwaraurim. Akas amke isan ämän onoktapau kiro totwaraurim airona, isas pak is owo sakau pakas kiro onok keseriäim onoktapau ak awaram. ³⁰ Jon, an jomareäwon ro, ko Anut nukas sakau nuruwon ra, ara, roat akas sakau nurin ra? Akas is kiro onoktapau airowe.”

³¹ Kesernuk, ak aka aka areanik, äiein, “Ik ko owo rai aurau? Ik ko Anut nukan sakau pakas an jomareäwon äieta, kos aikai, ‘Keseria, ak owon akan woiaka epar mau utoin’. ³² Utianik, ik ko ro pakan sakau orip äieta, kiro nais itok wa.” (Roasiret akan ronkat Jon epar Anut nukan ämän roianik, areawon ro kar, okon, kiro roat näunäu ak roasiret akas owo onok ak opok keseraiei rai ronkateanik, iminein.) ³³ Keserianik, ak ätäi Jisas aurin, “Ik äpu wa.”

Keserna, Jisas nukas ätäi awarowon, “Is nais, inokos is sakau ironuk, kiro onok keseriäim ak wa awaram.”

12

Wain woi kameäin roat aru akan totok ämän.

¹ Jisas nukas ak totok ämänis tamareanik, awarowon, “Kar ro ko wain woi mianik, wain uku wemoi, porim wate mowon. Kos woia wain

nemauk asisiraun up tuweanik, woi kamäun ou rumukäu kämioik mowon. Woi erekapu jekur raunuk, karauk roat kon woia sarau maun kau mareanik, sarau mona mona, nuka kar omsau atapuk pote rawon. ² Wain nemauk murunuk, owaun ses penuk, kiro woi atak ros kon sarau ro kar kiro wain woia sarau me rain roat rawa potaun awaronuk, karauk wain nemauk oi nuruna, oi kowaun rai, äsimornuk, potowon. ³ Utianik, kiro woi kame rain roat akas kiro sarau ro sakau ateanik, wemoi, erar äsimorna, potowon. ⁴ Keserna, ko ätäi kar sarau ro äsimornuk, potonuk, ak ko nais keseriar kon tapau puromoi, aru murianik, erar äsimorna, potowon. ⁵ Keserna, kos ätäiar kar sarau ro äsimornuk, potowon. Ko nais wena, meiewon. Wain woi atak ros kon sarau roat sosop äsimwaronuk, potona, karauk erar akwaroin, karauk akwarona, meiein. ⁶ Keserna, ro karar rau ko äsimoraun itok. Kiro kon mokoi senes kon wous konun meiewon. Keseria, kos kon mokoi ruris äsimorianik, ronkatewon, 'Ak isan mokoin ämän roumoi, wa aru muraiei.' ⁷ Utianik, kiro woi kameäin roat akas ko kounuk, aparianik, äiein, 'Kiro woi atak ron mokoi kou. Kon momok meienuk, kos kon momokun osap erekapu owai. Ik ko weta, meienuk, kon wain woi ik owam. Kiro ik keseram.' ⁸ Keseria, ak kiro mokoi sakau ateanik, wena, meiewon. Keseria, kon enipsau woi kasakup känkurein." ⁹ Jisas nukas roat rain totwarowon, "Akan ronkat woi atak ro nukas kiro sarau roat owoswarai? Ko koumara, kiro woi kameäin roat akwaronuk, meiena, kon wain woi karauk roat akan ipiakap marai. ¹⁰⁻¹¹ Kiro Anut nukan ämän jer wein ak

ninaräu wa ra? ‘Kiro ou tutu ou miäin roat akas aru äumoi, sauk moin. Rusapai, kiro ou tutu kamuk opokan ou tutu sakau eposek sarewon, Anut nukasar kiro tutu sarau näwäu nuruwon, kiro eposek senes ik aparum,’ *Buk Song 118:22-23*

jer keser rau.” ¹² Jisas nukas keser awaronuk, Juda roat näunäu akas ko kiro opokar sakau ataurin, owon ak äpu ko kiro totok ämän akan onok senek awarowon. Ak roasiret iminewareanik, ak ko sakau atau senek wa. Keseria, ak ko utomoi, manoin.

Roat akas Jisas totorin, “Ik takis aiauk Sisa nuraun itok ra?”

(Matiu 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Juda roat näunäu akas karauk Parisi roat pak Herot nukan ämän tainoriäi roat pak Jisas nuka ämän atonoraun äsimwarona, koin. ¹⁴ Koianik, akas Jisas aurin, “Näu ro, ik äpu na epar ämän areäum ro. Na kar ron ronkat wa roiäum. Enmak orip roat karar na wa apwareäum. Na Anut nukan onok epar ik ätär mukiäum. Nan ronkat owo senek? Takis aiauk Sisa nurau kiro onok eposek ra, wa? ¹⁵ Ikes kiro takis aiauk nuram ra, utau?”

Jisas ko amuk atomoi, ämän moin äpu momara, ätäi awarowon, “Ak owon is ami atorai? Ak takis miäi aiauk karar oi ätär muruna, is aparam.”

¹⁶ Akas kiro aiauk karar oi koi nuruna, Jisas nukas awarowon, “Okoro aiauk opok enip totok orip inokon rau?”

Akas ätäi aurin, “Sisa nukan.” ¹⁷ Keserianik, Jisas nukas ätäi awarowon, “Keseria, ak Sisa

nukan osap kiro Sisa nuraiei. Anut nukan osap, kiro Anut nuraiei.”

Ak kiro ämän eposek roianik, ronkat sosop oin.

Jisas nukas roat meieanik, siräiäi ämän awarowon.

(Matiu 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸⁻¹⁹ Karauk Juda akan roat näunäu, enmak Sadusi, akas äiäi, roat meiäi ätäi wa siräiäiei rai äiäi. Kiro omre opokar, karauk Sadusi roat pemana, Jisas keser totorin, “Tamareäum ro, meter Moses nukas ik ninaräun keser jer wewon, ‘Kar ro ko asir orip ko meiemara, kon wau mokoï wäpik meie ute manonuk, kon amakus awakun wäimäs oumara, mokoï mai. Kiro mokoï penuk, kiro ro meiewon nukan mokoï senek saräi.’ ²⁰ Utianik, kar muti kar ro kon mokoït 7 orip. Mokoï urektapau asik oumara, ko mokoï wäpik meiewon. ²¹ Keseria, kar amunakas kon wäimäs owon. Ko nais mokoï wäpik meiewon. Kesernuk, kar amunakas kiro asir oianik, keseriar keserwon. ²² Keseriar pote, kiro roat 7 orip kiro asir oin, erekapu mokoï wäpik erar meiein. Keserianik, kiro wäimäs asir rawonus, ruris meiewon. ²³ Kiro asir roat 7 oripas oin, tawa meiein roasiret siräiäiei omre opok siräuna, kiro inokon asir rawai? Omnokou opok, kiro roat 7 orip meiein akas kiro asir karar oin.” ²⁴ Jisas nukas ätäi awarowon, “Ak Anut nukan ämän pak kon sakau pak äpu wa. Keseria, ak sätäpu roat senes! ²⁵ Roasiret meiein ätäi siräiäiei, kiro ses opok, ak wa ouratäiäi. Ak erekapu Anut nukan sarau eitek omar oik rai senek rawaiei. ²⁶ Moses nukas roat meiein, siräiäi mesin jer wewon. Kiro

ämän rusapai amop rau. Ak kon ämän kesek ninaräu wa ra? Meter ep arou am eteinak opok jeremara, Anut nukas kon enip keser mowon, Moses auruwon, 'Is Apraham, Aisak, Jakob akan eit.'

Kisim Bek 3:6

²⁷ Anut ko roat meiein akan eit wa. Ko roat orip orip awau raiäi akan eit. Akan ämän kiro eposek wa."

*Owo sintore ämän kiro näwäu senes?
(Matiu 22:34-40; Luk 10:25-28)*

²⁸ Kar sintore ämän tamareäu ro Jisas nukas kiro ämän eposek Sadusi roat awarowon roianik, kos koumoi, Jisas totorwon. "Iken sintore ämän erekapu kamuk opok, owo sintore ämän kiro näwäu senes?" ²⁹ Kesernuk, Jisas nukas ätäi awarowon, "Kiro sintore ämän epar näwäu senes amke rau, 'O, Israel roasiret, ak rowe. Anut iken Näwäu, nuka karar ko iken Näwäu. ³⁰ Na nan won pak nan totomat pak nan ronkat pak nan sakau pak nan Näwäu, Anut nukanun erekapu meie.'

Lo 6:4-5

³¹ Kar sintore ämän näwäu kiro kon onok kesek, 'Na nakanun meieäum senek, nan jaunana kese-riar meie.'

Wok Pris

19:18

Kiro sintore ämän oiroror au näwäu. Kar sintore ämänis au itimwatau senek wa." ³² Keser äienuk, kiro sintore ämän tamareäu ros Jisas ätäi auruwon, "Näu ro, na äiem kiro epar ämän. Anut nuka karar epar iken Näwäu. Kar eit Anut senek rawau wa. ³³ Ik opur wemoi, amkeanik, Anut nuraun kiro onok eposek. Utianik, ik iken woiok pak iken ronkat pak iken sakau pak Anut nukanun meieanik, ikas ikanun meieäum senek, iken

jaunokot ika siarokop rai roasir mesin keseriar meiäun, kiro onok oirori au eposek näwäu senes.”
³⁴ Jisas nukas kiro ron ronkat eposek äiewon, roianik, ko auruwon, “Om ses rumukäu wa, na Anut nukan roasiret pak erek rawam.” Kos keser aurnuk, roasiret akas Jisas ätäi kar ämän totoraun iminein.

*Krais ko inokon mokoi?
 (Matiu 22:41-46; Luk 20:41-44)*

³⁵ Jisas nukas Anut osap nuriäi ou näwäu tempel owa roasiret tamare raumara, totwarowon, “Owon sintore ämän tamareäi roat akas Krais ko Devit nukan mokoi äiäi? ³⁶ Devit nukasar Osou Näus ko ronkat nurunuk, äiewon, ‘Anut Näwäu nukas isan Näwäu auruwon, “Na isan ipi näu kaima taneta, isas nan iwäi jaunat erekapu itimwareanik, nan isonap mareita, nan inkaruru rawaiei.”

Buk Song 110:1

³⁷ Devit nukasar “Krais ko isan Näwäu” äiewon, keseria, owoseanik, akas ko kon mokoi äiäi?’ ”

Jisas nukas sintore ämän tamareäi roat akan onok aru mesin awarowon.

(Matiu 23:1-36; Luk 20:45-47)

Keser äienuk, roasiret sosop ak kon ämän roi rain akan woiaka näu sarewon.

³⁸ Jisas nukas ämän tamareanik, awarowon, “Ak sintore ämän tamareäi roat rai opok jekur aparwe. Kiro roat ak omjo eposek mianik, nepipir ariai. Roasiret akas kiro roat amket opok pe apwareanik, ‘pere’ awarianik, ipiak atona, kiro roat akan woiaka näu sareäi. ³⁹ Juda roasiret akan tururiäi owa ra, o jaun owa pemoi, ak tanäun omoi eposek oiäi. ⁴⁰ Kiro roat akas

wäimäs asiret sätwareanik, akan owan osap erar oi maneäi. Karauk roat akan amiakap nais ak Anut aurianik, ämän rumukäu miäi. Tawa, Anut nukas koi wasarewaraun ses opok, kiro roat ak usu näwäu senes owaiei.”

*Kar wäimäs asires Anut aiauk nuruwon.
(Luk 21:1-4)*

⁴¹ Jisas ko Anut osap nuriäi ou näwäu owa aiauk bokis siakup tane rawon. Roasiret sosop akas aiauk Anut nuriäi bokis uru moin, aparwon. Roasiret ak aiauk sosop orip akas aiauk näwäu moin. ⁴² Utianik, kar wäimäs asir ko osap sosop wäpik, kos pemara, aiauk eteinak oiroror, 2toia senek, bokis uru mowon.

⁴³ Jisas nukas kon tamareäu roat urwar-nuk, siakup kouna, awarowon, “Is epar senes awarom, okoro wäimäs asir ko osap sosop wa, kos aiauk näwäu senes mowon. Kos karauk roasiret erekapu itimware rau. ⁴⁴ Okoro roasiret erekapu ak akan aiauk sosop rau, karauk aiauk karar oumoi, Anut nurin. Utianik, okoro asir ko wa senes. Ko kon aiauk erekapu Anut nuru, ko o kau maun kar aiauk rawau wa.”

13

Jisas nukas Anut osap nuriäi ou näwäu enip tempel aru mai rai äiewon.

¹ Jisas ko Anut osap nuriäi ou näwäu enip tempel owa rawonus, ute ne manaurruk, kon tamareäu ro karas keser auruwon, “Tamukiäum ro, na okoro ou moin apar! Aitapau näunäus ou eposek eposek moin rau jekur apar.”

² Jisas nukas ätäi auruwon, “Kiro itok, utianik, na okoro ou erekapu aparum tawa iwäi jaunakat akas koianik, kiro ou erekapu aru maiei. Kiro ou moin aiauk erekapu uräi naiei. Kar aiauk kon omoi wa rawai.”

*Jisas nukas tawa usu sosop päi rai äiewon.
(Matiu 24:3-14; Luk 21:7-19)*

³⁻⁴ Keserianik, Jisas ko Olivet omtapau opok tone tanemoi, Anut osap nuriäi ou nāwāu aisas apari raunuk raunuk, Pita, Jems, Jon, Andru, ak karar Jisas pak raumoi, keser totorin, “Kiro onok esepa päi? Owo onok amke penuk, ik kiro omre äpu mam?”

⁵ Jisas nukas awarowon, “Ak sakau tai rawe. Karauk roat akas peanik, ak sät ämän awaraiei. Ak akan ämän wa rowau. ⁶ Tawa roat sosop akas koianik, isan enim atomoi, keser äiäiei, ‘Isakasar is Krai, ak ätäi imwaraun ro pem.’ Roasiret sosop akas kesek ämän roianik, epar äiäiei. ⁷ Ak marai kowai ämän pak marai jejep pak siarakap kounuk, roumoi, ak wa karkairau. Kiro onok epar amke päi. Utianik, wasarewaraun ses kiro kurte wa pekeräi. ⁸ Kar omsau pakan roasiret akas siräianik, kar omsau pakan roasiret pak iwäi muratäianik, weräiäiei. Karauk omsau opok mim nāwāu päi. Karauk omsau opok roasiret sou om rumukāu rawaiei. Kiro onok erekapu päi kiro onok kesek, kar asir ko mokoi owaun amke tätäi nāwāu oiāu senek.

⁹ Kiro ses opok, ak sakau tai rawe. Karauk roat akas ak sakatwareanik, akan roat nāunāu akan amiakap imware poteanik, Juda akan tururiäi owa ak mänkäsiwaraiei. Ak, isan tamareäimin

roat, okon, akas omnokou pakan omsau kameäi roat näunäu amiakap isan ämän awaraun sakau ʔai rawaiei. ¹⁰ Roasiret akas Anut nukan Ämän Eposek omsau erekapu roasiret awarona, roasiret ak kiro ämän äpu moi rauna rauna, epar kiro wasarewaraun ses kowai. ¹¹ Roat ak sakatwarona, akas roat näunäu amiakap ämän mareanik, owo ämän aräm rai ronkat sosop wa owau. Kiro ses opokar Anut nukas ämän awaraun arai. Anut nukan Osou Näus akan oiaksau pakas äiäi.

¹² Karauk roat ak akan aunakat, amunakat, akas akan iwäi jaunakat akan ipiaka opok marona, akwarona, meiäun rai maraiei. Karauk momonakat akas akan mokoit keseriar kesewaraiei. Mokoit akas nais akan momonakat aninakat sumkäinewareanik, akan iwäi jaunakat akan ipiakap marona, akwarona, meiäiei. ¹³ Ak, isan tamareäimin roat, okon, roasiret erekapu ak mesin kasiaka peanik, sauk maraiei. Utianik, inok ro ko isan sarau wa utai ko orip orip sakau me rawai, tawa wasarewaraun ses opok, Anut nukas ko ätäi imäiai.”

Kar osap aru senes päi.

(Matiu 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ Jisas nukas ätäi awarowon, “Ak kar osap aru senes kiro meter Anut nukan ämän roianik, areäwon ro Daniel nukas arewon päi aparaiiei. *Daniel 9:27*

Kiro osap aru senes peanik, Anut nukan omoi näu eposek opok pe tai rawai. (Ak kiro ämän ninarein raroi, jekur ronkatäiei.) Kiro ses opok, roasiret ak Judia provins opok rai ak omtorou

opok imine tonaiei. ¹⁵ Kar ro ko ou oik rawai, ko neanik, kon osap owa rau wa tone owai. Ko kurte erar imine manai. ¹⁶ Kar ro woia sarau me rawai, ko kon mer eposek owa rau koi wa owai. ¹⁷ Kiro ses opok, asiret amaiwo orip pak asiret mokoï apur jerai pak, ak wopuräiei. ¹⁸ Ak Anut auraiei, ‘Om nai ses, kiro onok aru wa päi.’ ¹⁹ Ak meter kiro usu näwäu wa oiäin. Anut nukas omnokou ate mowon ses opokas koi rusapai rau kesek usu kar wa pewon, tawa nais kesek usu ätäi wa päi. ²⁰ Utianik, Näwäu nukas omre rumukäu kurte katu sarewon, owon, ko kiro onok keserau wa maro, roasiret sosop wa rawoi. Ko karauk roasiret imwaraun sarware mowon, okon, kiro onok kurte keserwon.

²¹ Kiro ses opok, kar ros pemara, keser awarai, ‘Krais okoro pe rau!’ ra, ‘Ko enro rau!’ rai, awaronuk, ak kon ämän roianik, woiaka epar wa mau. ²² Karauk roat akas pemana, sätäianik, keser äiäiei, ‘Is Krais.’ Karauk roat akas äiäiei, ‘Is Anut nukan ämän roianik, areäim ro.’ Keseria, ak kurur näunäu pak karauk sarau atap atap maiei. Ak karauk roasiret Anut nukas nukan sare marowon, sätwaraurmana, akan amiakap kiro onok keseraiei. Sätwarona, ak Anut nukan roasiret akan onok tainorianik, ak Anut nukan onok utaun rai keseraiei. Utianik, akas kiro onok kesewaraun senek wa. ²³ Keserianik, ak sakau tai rawe. Owo onok tawa päun is erekapu ak awaromin.”

*Ro Nukan Mokoï ätäi kowai.
(Matiu 24:29-31; Luk 21:25-28)*

²⁴⁻²⁵ Jisas nukas ätäiar äiewon, “Kiro usu näwäu senes erekapu pe manonuk, ‘san ko pututu senek

saräi, keir ko merek wa kuräi, pai omar opokas räkäi kowaiei. Keserna, omar oikan osap sakau rain erekapu ritratorai.’ *Aisaia 13:10*

²⁶ Kiro onok kesernuk rai, roasiret akas Ro Nukan Mokoï omar oik iou pakas sakau nāwāu orip arou pakas kounuk, aparai. ²⁷ Keseria, kos Anut nukan sarau eitek äsimwaronuk, omsau erekapu pak omar oik pak erekapu potomana, Anut nukas kon roasiret sare marowon, imware koi turware maiei.”

Suwaro käienuk, ak äpu miäi san tawaun ses pera.

(Matiu 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ Jisas nukas ätäi awarowon, “Ak am suwaro nukan onok jekur ronkatewe. Am suwaro nukas ak san tawaun onok ätär marai. Keseria, suwaro erekapu käianik, am kāwāu awau ätäi tu penuk rai, ak kiro äpu maiei, kiro san nāwāu päun ses. ²⁹ Kiro senek, tawa kiro onok atap atap penuk, ak äpu maiei, Ro Nukan Mokoï ätäi kowaun ses katu sare rau. ³⁰ Is epar senes awarom, okoro roasiret rusapai rai ak wa meiäiei opok kiro onok keser päi ak aparai. ³¹ Omar omnokou pak rau kiro erekapu wasaräieir. Utianik, isan ämän wa wasaräi, orip orip rawai.”

Ro Nukan Mokoï kowaun omre kar ros wa äpu mai.

(Matiu 24:36-44)

³² Jisas nukas ätäiar äiewon, “Kar ros Ro Nukan Mokoï kowaun omre wa äpu mai. Anut nukan sarau eitek nais ak äpu wa. Kon mokoï nais ko äpu wa. Momok karar ko äpu. ³³ Kesek onok, okon, ak jekuriar tai rawe. Kiro omre esapa kowai ak äpu

wa. ³⁴ Kiro kesek, kar ro ko kon ou utia, kar mena atapuk manauriäu. Kos kon ou ute manaurianik, kon sarau roat kon ou kamäun raiäi. Akan sarau atap atap mianik, ou rorokup kameäu ro sakau auriäu, 'Jekur kame rau.' ³⁵ Kesek onok, okon, ak jekur kamäiei. Ak äpu wa, ou atak ro esapa ätäi kowai. Ko iukärir kowai ra, pututu kowai ra, kakarau äienuk, kowai ra, om teinenuk kowai ra? Ak äpu wa. ³⁶ Ak wa jekur kame rauna rai, ko kurte koianik, ak nini rauna, koi tarwarai. ³⁷ Okon, is ak okoro ämän awarom. Kiro epar, is roasiret erekapu okoro ämän awarom. Ak jekuriar kame rawe."

14

Roat näunäu akas Jisas wena, meiäun ronkat oin.

¹ Omre oirori utonuk, okoro tup roasiret bret jis wäpik jeäi, enip Pasowa penuk, Anut kamuk raiäi roat näunäu pak sintore ämän tamareäi roat pak akas Jisas sakau ateanik, wena, meiäun ämän ämäi ämäi atoin. ² Utianik, ak äiein, "Ik ko kiro sumaun omre opok wa wäu, roasiret akas siräianik, ik pak näwäu weräiäiei."

Kar asires uer sou eposek orip oianik, Jisas nukan tapau opok kourwon.

(Matu 26:6-13; Jon 12:1-8)

³ Betani mena, kar ro enip Saimon, meter ko sip repros orip raiäwon, Jisas nukas kon owa tone raumara, o jaun patan siakup tane rawon. O jenuk jenuk, kar asires botol eposek uer sou eposek enip nar orip oi pewon. Kiro asir ko meter

aiauk näwäus kiro uer sou eposek kau mowon. Kos kiro botol kakareanik, uer sou eposek orip Jisas nukan tapau opok kourwon. ⁴ Karauk roat rain ak kiro onok aparianik, akan woiaka aru momana, aka aka äiein, “Owon kiro asires uer sou eposek orip erar sakaru?” ⁵ Ik kiro uer roat arota, kau mona, kiro pakan aiauk näwäu, woisan karar pakan aiauk senek, oianik, saruku roasiret araun itok.” Keseria, ak kiro asir sakau keirin. ⁶ Jisas nukas akan ronkat äpu mianik, awarowon, “Ak kiro asir utona, rawai. Ak owon ko wousarianik, usu nuri? Ko kiro onok eposek senes is opok keseru. ⁷ Saruku roasiret ak pak orip orip rauna, akas orip orip ak sarwaraun itok. Utianik, is ak pak orip orip ekep wa rawam. ⁸ Kos owo onok keseraun keserwon. Ko uer sou eposek orip isan enimsau opok kourwon, kiro is meieita, up uru naun enimsau wäräu jekuri mou. ⁹ Is ak epar senes awarom, roat akas okoro Anut nukan Ämän Eposek omnokou erekapu roasiret aware arianik, kiro onok okoro asires keserwon kiro nais awaraiei. Keseria, roasiret ak konun ronkataiei.”

Judas nukas Jisas roat näunäu ipiakap maun paip mowon.

(Matiu 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Keseria, Jisas nukan tamareäu roat 12 orip pakan kar ro, kon enip Judas Iskariot, ko Anut kamuk raiäi roat näunäu siarakap Jisas akan ipiakap maun potowon. ¹¹ Ak kiro ämän roianik, nepipirmoi, aiauk nuraun paip moin. Keserna, Judas ko Jisas akan ipiakap maun apu itane rawon.

Jisas kon tamareäu roat pak Pasowa omre opok o jein.

(Matiu 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)

¹² Bret jis wäpik amke jeäin omre karar amke pewon. Kiro omre opok Juda roasiret ak akan Pasowa sipsip nak wemoi, amkeanik, jeäin. Keseria, Jisas nukan tamareäu roat akas Jisas aurin, “Ik nan Pasowa omre opok o jaun omoi erapok pote jekur musau?”

¹³ Keser aurna, kos kon tamareäu roat oiror äsimwatomara, awatowon, “Au kiro mena potaieir opok, kar ro ko an oremara, pea, au tarwatai. Awas ko tainori potower. ¹⁴ Ko owa tononuk, au kiro owan ou atak ro aurwer, ‘Iken tamukiäu ro äiewon, “Is isan tamareäim roat pak Pasowa o jaun ou waru erapok rau?” keser äiewon.’ ¹⁵ Ko kar ou waru näwäu osap jekur mowon kamiauk oik rau ätär matai. Au kiro opok iken o jaun omoi jekur mower.”

¹⁶ Au poteanik, näu mena tonomoi, Jisas nukas awatowon siar aparianik, kiro owa Pasowa o jaun omoi jekur moirin.

¹⁷ Iukärir sarenuk, Jisas nukas kon tamareäu roat 12 orip pak koin. ¹⁸ Ak taneanik, o je je rai, kos keser awarowon, “Is ak epar senes awarom, kar ro ak kamuk rau kos isan iwäi jaiat akan ipiakap murai. Kiro ro ko rurisa is pak o je rau.”

¹⁹ Ko keser äienuk, ak akan woiaka usu sarein. Ak karar karar akas ko keser totorin, “Na is mesin äiem ra? Is wa ra?”

²⁰ Jisas nukas ätäi awarowon, “Kiro ro ko isan roat 12 orip pak raiäu. Ko is ori erek

maro karar opok kon bret ur opok mianik, oura.
²¹ Anut nukan ämänis äiewon siar, Ro Nukan Mokoï meiäi, utianik, kiro ros kon iwäi jaukut akan ipiakap marowon, kiro ro ko wopur. Kiro ro ko anakus an jowon ses opok meiewon maro, kiro usu eteinak. Keserau wa, okon, tawa omar oik ko usu näwäu senes owai.”

Jisas nukas bret pak wain an orip kon tamareäu roat arowon.

(Matiu 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Korin 11:23-25)

²² Ak o je je rauna, Jisas nukas bret oumoi, Anut aurmara, ipous pärärianik, kon tamareäu roat aromara, äiewon, “Ak oinai, jeie. Okoro isan enimsau.”

²³ Keseria, ko ätäi kap wain an orip oumoi, Anut aurmara, kon tamarowon roat aronuk, ak erekapu okoro kap pakan an jein.

²⁴ Kos awarowon, “Okoro isan karian, Anut nukas kiro karianas ak pak paip [awau] mou. Isan karian kiro kournuk, roasiret sosop sarwarai. ²⁵ Is ak epar senes awarom, is ätäi okoro wain nemauk pakan an wa jam, pote is kar wain an awau kiro isan Monian kamwaraun mena ätäi jam.”

²⁶ Kesermana, ak kar sir wemoi, kasik neanik, Olivet omtapau opok potoin.

Jisas nukas Pita keser auruwon, “Nas roasiret is mesin ‘Is ko äpu wa.’ awaram.”

(Matiu 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

²⁷ Jisas nukas kon tamareäu roat keser awarowon, “Ak is utoirea, imine manaiei. Anut nukan ämän kesek jer we moin rau, äieu, ‘Kiro

sipsip kumeäu ro isas weita, sipsip raut ak imine atap atap manoutaiei.’ *Sekaraia 13:7*

²⁸ Utianik, is meieanik, ätäi siräianik, amke Galili provins opok potoita, ak tainoire potaiei.”

²⁹ Pita nukas auruwon, “Ak erekapu na utoisi manona rai, is karar na wa utoisam.” ³⁰ Jisas nukas ätäi keser auruwon, “Is na epar senes aisom, rusapai pututu kakarau ur oirori wäu wa opok, na isan enim ämäi momata, is ‘ko äpu wa’ rai 3 orip äiäm” ³¹ Utianik, Pita nukas sakau auruwon, “Epar senes, is kesek ämän wa äiäm. Is na pak erek meiäm.” Jisas nukan tamareäu roat akas nais keseriar äiein.

Jisas ko Getsemani pote Anut auri rawon.

(Matiu 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Jisas kon tamareäu roat pak kar om enip Getsemani poteanik, kos awarowon, “Ak okoro opok tane rauna, is Anut auraurim.” ³³⁻³⁴ Kos Pita, Jems, Jon pak imware maneanik, kon wou aru monuk, ko nukasar nukanun wouti momara, keser awarowon, “Isan woi usuäu senes monuk, wai auk patir nuk, meiaurim. Ak okoro opok awau tai rawe.”

³⁵ Ko keresir maneanik, omnokou opok wou kumäse ninomara, Anut nukas kiro usu ko opok wa päun rai Anut auruwon. ³⁶ Kos auruwon, “O Moni, na owo sarau keseraun itok. Nas is opiapan usu oi kuräm. Utianik, na isan ronkat wa tainorau, na nakan ronkat karar tainor.”

³⁷ Keser aurianik, ko kon tamareäu roat nini rain opok pe apwareanik, rurawarowon. Keseria, ko Pita auruwon, “Saimon, na nini raum ra? Na is kamoireanik, is pak ekep tai rawau

senek wa ra? ³⁸ Ak wa ninau, awau tai raianik, Anut aurwe. Keseraiei, Satan nukas wa ate apwarai. Is äpu ak onok eposek keseraun ronkateäi, utianik, akan enmaksau sakau rawau senek wa.”
³⁹ Keseria, ko poteanik, ätäi Anut kiro ämän meter auruwon siar keseriar auruwon. ⁴⁰ Ko ätäi koianik, kon roat ätäi nini rain, apwarwon. Ak amos atomaronuk, awau tai rawau senek wa. Akas ko owo ämän auraun äpu wa. ⁴¹ Jisas nuka ätäi Anut auraun utware manowon. Kos ätäiar koianik, rurawarianik, awarowon, “Ak ninianik, sume rai ra? Kiro itok, äiäk! Aparwe! Ro Nukan Mokoi sakateanik, roat onok aru miäi akan ipiaka opok maun ses kou. ⁴² Enro ros is isan iwäi jaiat ipiaka opok muraun ki kou. Ak sirauwe! Ik pote ko tararau manau.”

Judas nukas Jisas kon iwäi jaukut ipiakap mowon.

(Matu 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

⁴³ Jisas nukas kon tamareäu roat kiro ämän awaronuk awaronuk, kon tamareäu roat 12 orip pakan kar kon enip Judas, ko siakup kowon. Juda roat näunäu pak, Anut kamuk raiäi roat näunäu pak sintore ämän tamareäi roat akas roat sosop Jisas sakau ataun äsimwarona, Judas tainori potoin. Ak weräiäin siräp pak utupauk pak ate koin.

⁴⁴ Judas nukas meter kiro roat keser awarowon, “Is kiro ro pote oktokorita, ak äpu maiei kiro ro karar ak sakau atoinai, ko marai roat akan ipiakap mona, imäi manaiei.”

⁴⁵ Keseria, Judas ko kurte Jisas siakup potomara, keser auruwon, “Pere, tamukiäum ro!” aurianik, oktodorowon.

⁴⁶ Roat ak ko äpu mianik, Jisas sakau atoin.

⁴⁷ Kar ro ak kamuk tai rawonus, kos kon siräp rumukäu oumara, Anut kamuk raiäu ro näwäu nukan sarau ro wem raiar kon rauk käu patir kurewon. ⁴⁸ Kesernuk, Jisas nukas roat awarowon, “Ak weräiäun utupauk pak siräp pak oianik, is päu ro senek sakatoirianik, iworaun koi ra? ⁴⁹ Is omre orip orip Anut osap nuriäi ou näwäu owa roasiret tamareäimin, ak kiro opok sakatoirau utiäin. Utianik, ak kiro onok keserna, Anut nukan ämän areai roat akas kon ämän jer we moin kiro epar pewon.” ⁵⁰ Keserna, kiro ses opokar, kon tamareäwon roat erekapu imine manoin.

⁵¹⁻⁵² Kar mokoi awau niniäwon omjo karar takewon, Jisas tainori potowon. Roat akas ko sakataurna, ko kon niniäwon omjo akan ipiaka opok utomara, pirim imine manowon.

Jisas ko roat näunäu amiakap wena, meiäun rai ate aparin.

(Matiu 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵³ Kiro kameäin roat ak Jisas sakau atoin, akas Anut kamuk raiäu ro näwäu senes nukan owa imäi potoin. Kiro opok Anut kamuk raiäi roat näunäu pak sintore ämän tamareäi roat pak Juda roat näunäu pak erek turur rain. ⁵⁴ Pita ko ämäi ämäi potonar, keres keres potowon. Keserna, Pita owa toneanik, kiro opok ou kameäi roat pak taneanik, ep uke rawon.

⁵⁵ Anut kamuk raiäi roat näunäu pak karauk Juda roat näunäu pak akas karauk ämän Jisas opokup momana, owose wena, meiäun rai keserin, utianik, ak kar kesek ämän itanäu senek wa.

⁵⁶ Roat sosop peanik, sät ämän ko opokup moin, utianik, karar ämän ak mau wa.

⁵⁷ Keserna, karauk roat pe tai raianik, kiro sät ämän moin. ⁵⁸ “Ik Jisas nukas kiro ämän äiewon, roumun. Kos keser äiewon, ‘Is kiro Anut osap nuriäi ou näwäu roat akas ipiakas moin, uräianik, omre 3 orip utia, is kar ou awau mam. Roat akas kiro ou wa maiei.’ Ko keser ämän äiewon, ik roumun.” ⁵⁹ Utianik, akan ämän kiro erekapu itok wa, ak ämän sepuk sepuk moin.

⁶⁰ Keserna, Anut kamuk raiäu ro näwäu senes akan amiakap tai raumara, Jisas totorwon, “Na owon kiro roat ämän aisoin ätäi awarau utom? Na owosemon, okon, na enmatap ämän miäi.”

⁶¹ Utianik, Jisas ko asor raianik, ämän aräu wa.

Anut kamuk raiäwon ro näwäu senes nukas ätäiar totorwon, “Na Kraiss, kiro ro Anut nukas roasiret ätäi imwaraun äsimornuk, kowon ra? Na iken Näwäu nukan Mokoi ra?”

⁶² Jisas nukas ätäi auruwon, “Okoro is karar. Is ak epar senes awarom, Ro Nukan Mokoi ko Anut sakau näwäu orip, nukan ipou näu kaima taneanik, omar oik iou pakas kowai, ak aparaiäi.”

⁶³ Anut kamuk raiäu ro näwäu senes kiro ämän roumara, nukan omjo kiräianik, roat rain totwarowon, “Ik owon karauk roat awarota, koi kon enip opok karauk ämän maiei? ⁶⁴ Ko Anut jeje ämän auruwon, ak roin. Akan ronkat owosäiei?”

Akas ätäi äiein, “Ko ämän orip, okon, wena, meiäi.” ⁶⁵ Kesermana, ak Jisas opokup sinok urar-

ianik, kon amuk omjos pararar momoi, ipiakas weanik, aurin, “Na ämän roianik, areäum ro rai, na ik aik, kiro inos na iwosou?” Keserna, Jisas kameäin roat akas ko imäianik, wein.

Pita nukas 'Is Jisas äpu wa' äiewon.

(Matiu 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Pita ko ou kasakupai tane raunuk, Anut kamuk raiäu ro nāwäu senes nukan sarau asir kar pewon. ⁶⁷ Kos Pita ep uke rawon aparianik, sakamarmoi, auruwon. “Na Nasaret menan ro, Jisas pak raiäumon.”

⁶⁸ Utianik, Pita nukas ätäi auruwon, “Na kiro ämän äiem kiro kon onoktapau is äpu wa.” Keser äianik, ko ou rorokupai siakup potonuk, [kar kakarau urwewon]. ⁶⁹ Kiro sarau asir ko orokpai tai rawon aparianik, kos roasiret siakup tai rain, awarowon, “Kiro ro ko kar Jisas nukan tamuriäu ro.” ⁷⁰ Pita nukas ätäi awarowon, “Is kon tamuriäu ro wa.”

Rai rai, karauk roat Pita siakup tai rain, akas aurin, “Na epar ko pak ariäum, owon, na nais Galili provins pakan ro.” ⁷¹ Utianik, Pita nukas ipou kämioik momara, ätäiar äiewon, “Epar senes is ak awarom! Is sät ämän mam kar usu is opok päi. Is kiro ro äpu wa!”

⁷² Ko keser äienuk äienukar, kakarau ätäi ur wewon. Pita ko Jisas nukas meter ämän auruwon ätäi ronkatewon. “Kakarau ur oirori wäu wa opok, na isan enim ämäi momata, ‘is ko äpu wa,’ rai 3 orip äiäm”. Keseria, Pita ko nāwäu waiewon.

15

Jisas kar Rom akan ro năwău enip Pontias-Pailot siakup imăi potoin.

¹ Om teinenuk, tapera, Anut kamuk raiăi roat năunău, Juda roat năunău, sintore âmăn tamareăi roat, kaunser roat erekapu pak akas Jisas wena, meiaun âmăn atoin. Ak Jisas muris ipou parar mianik, Pailot nukas ipoukup maun imăi potoin.

² Keserna, Pailot nukas Jisas totorwon “Na Juda roasiret akan kamwaraun ro năwău king ra?”

Jisas nukas âtăi auruwon “Kiro nakas âiem senek.”

³ Anut kamuk raiăi roat năunău akas kon enip opok sât âmăn sosop moin. ⁴ Keserna, Pailot nukas âtăiar totorwon, “Na âtăi âmăn mau owon utom? Na kiro âmăn nan enmatap moi, na rowau wa ra?”

⁵ Utianik, Jisas nukas kar âmăn âtăi aurau wa. Kesernuk, Pailot ko ronkat sosop owon.

Pailot nukas Jisas wena, meiaun awarowon.

(Matiu 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16)

⁶ Akan sumaun omre enip Pasowa opok, Rom akan kamwareău ro năwău nukas woisan karar karar kiro omre opok kar ro karapus owa raiău utonuk, maneău. Roasiret akasar koi tururianik, kar ro utona, manaun aurna, ko kiro ro utonuk, maneău. ⁷ Kiro ses opok, kar ro kon enip Bar-Abas ko karapus owa rawon. Meter kiro mena roat akan kamwareăwon ro năwău pak werăianik, Bar-Abas nukas kar ro wenuk, meiewon. Keseria, ko karapus owa kurein rawon.

⁸ Roasiret sosop akas peanik, Pailot keser to-torin “Nas Pasowa sumaun ses orip orip kar karapus ro utota, maniäu. Rusapai nas kiro onok keseriar keseram.”

⁹ Keser aurna, Pailot nukas ätäi awarowon, “Akan ronkatis, is Juda akan kamwareäu ro năwäu utoita, ak pak potai ra?” ¹⁰ Pailot ko äpu Anut kamuk raiäi roat năunäu ak Jisas nukan onok eposek mesin kasiaka penuk, okon, ak ko siakup imäi koin. Keseria, kos kiro ämän totwarowon. ¹¹ Utianik, Anut kamuk raiäi roat năunäu akas roasiret raiaka atomoi, awaroin, “Pailot aurwe, ‘Bar-Abas utota, manai.’ keser aurwe.”

¹² Keserna, Pailot nukas ätäiar totwarowon, “Okoro ro ko Juda akan kamwareäu ro năwäu äiäi, is owosäm?”

¹³ Akas sakau urwein “Ko am äpäs opok äsäi mo.” ¹⁴ Pailot nukas awarowon, “Owon? Ko owo onok aru keserwon?”

Akas năwäu senes urwein, “Ko am äpäs opok äsäi mo!”

¹⁵ Roasiret akan woiaka nău saräun Pailot nukas Bar-Abas utonuk, manowon. Kesermara, kos Jisas marai roat akan ipiakap monuk, akas ko mänkäsirianik, karauk marai roat arona, akas pak ko am äpäs opok äsäi maun imäi potoin.

Marai roat akas Jisas jeje ämän aurianik, ir tukein.

(Matiu 27:27-31; Jon 19:2-3)

¹⁶ Marai roat akas Jisas Pailot nukan owa, enip Pretoriam, imäi poteanik, karauk marai roat owa rain erek urwarna, ak koi tururin. ¹⁷ Keseria, marai roat akas kar omjo osou ses kure murianik,

kar rumäkät katuau orip oumoi, tatmaianik, kon tapau opok kuror moin. ¹⁸ Akas sakau aurin, “Na Juda akan kamwareäum ro năwău king, ik nan enmat jou mom.” ¹⁹ Ak amaukus kon tapau ätäi ätäi purianik, sinok amuk uru kurein. Ak ko siakup uoraka sur weanik, ro năwău senek kon enip kămioik moin. ²⁰ Ak keser jeje ämän aurianik, ätäi omjo osou ko opokupan jăkăi oumoi, kon omjo ätäi orke murin. Keseria, ak ko am äpäs opok äsäi maun imăi potoin.

Jisas am äpäs opok äsäi moin.

(Matiu 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

²¹ Rom akan marai roat akas Jisas am äpäs opok we maun apu opok imăi potona potona, kar ro ko Sairini menas, Aleksanda Rufus orien momonawa, nău mena tonaun kowon. Kon enip Saimon. Ak ko apu opok tararianik, sakau ateanik, Jisas nukan am äpäs oianik, Saimon ämäi muruna, ko Jisas tainori potowon. ²² Ak Jisas kar om enip Golgota imăi potoin. Kiro om enip onoktapau kesek ‘op tapau sekerem’. ²³ Keseria, akas wain an kar marasin tiu enip mair orip, momoi, keputirianik, Jisas jaura rai nuraurin. Utianik, Jisas ko jau utowon. ²⁴ Keserianik, akas Jisas am äpäs opok äsäi moin. Kon omjo osap orip ak atpane owaun rai aiauk oianik, satu sipirăiein.

²⁵ San penuk, 9 klok senek, ak ko am äpäs opok äsäi moin. ²⁶ Kiro ämän roasiret akas meter kon enip opok ämän moin, kon tapau opok keser jer we moin, ‘Juda akan kamwareäu ro năwău, king.’ ²⁷ Akas roat oiroror au onok aru moirin imwateanik, kar ro Jisas nukan ipou nău kaima

äsäi moin, kar ipou saunan kaima äsäi moin.
²⁸ [Keserna, Anut nukan ämän meter jer wein siar, “Akas ko roat aru pak erek turur moin.” Kiro ämän epar pewon.] ²⁹ Roasiret akas apu pakas pe mane rai, ko aparianik, tapiaka känkänirmoi, jeje ämän aurianik, äiein, “A! Nas keser äiemon, na Anut osap nuriäi ou nāwāu uräianik, omre 3 orip ätäi ou awau mam. ³⁰ Keserianik, nakasar ätäi nakan enmatsau sareanik, am äpäs opokan ute ne!” ³¹ Anut kamuk raiäi roat nāunāu pak sintore ämän tamareäi roat pak akas nais keseriar jeje ämän keser äiein, “Ko karauk roasiret sarwareāwon, nukasar ätäi nukan enipsau sarāu senek wa! ³² Ko Krai, Juda akan kamwareāu ro nāwāu king maro, ko am äpäs opokas ute nonuk rai, ik kiro aparianik, iken woiook konun epar mam.” Kiro pāu roat ories nais ko keseriar jeje ämän auririn.

Jisas meiwon.

(Matiu 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

³³ Sankeu, san kamuk, san jerāu wa, om erekapu pututu senek sare pote 3 klok iukärir.

³⁴ Keser raunuk raunuk, 3 klok siakup, Jisas nukas keser urwewon, “Eloi, Eloi, lama sabaktani.” Kiro ämän onoktapau kesek ‘Isan Anut, isan Anut, na owon is utoirom?’ *Buk Song 22:1*

³⁵ Kesernuk, karauk roasiret kiro opok tai rain, akas kiro ur roianik, äiein “Rowe! Kiro ro ko Elaija urura.” ³⁶ Keseria, kar ros kurte potea, kar osap jaimirmir senek oianik, wain an tiu mia, aitauk opok momoi, Jisas jaun rai nurauro-mara, roasiret awarowon, “Ik kame rauta, Elaija

nukas koi, ko am äpäs opokan imäi mai ra, apari rawau.”

³⁷ Kiro ses opokar, Jisas nukas sakau urwemara, kon osou nukasar utonuk, ko meiewon.

³⁸ Keseria, omjo Anut osap nuriäi ou nāwāu owa äsäi moin rawon, oikas kiräi nopte, oirori sarewon. ³⁹ Marai kamwareäu ro nāwāu ko Jisas siakup erekur tai raianik, [kon ur we-won roumoi], ko meiewon onok aparianik, kos äiewon, “Epar senes, kiro ro ko Anut nukan Mokoi!”

⁴⁰ Karauk asiret akas atapukas tai raianik, apari rain. Kiro asiret kamuk, kar asir kon enip Maria ko Magdala menan, kar asir kon enip Maria ko Jems (ko eteinak äiein) Josep orien aninawa, pak kar asir kon enip Salome pak, rain. ⁴¹ Kiro asiret meter Jisas Galili provins raunuk, ko isanaraun tainori poteäin. Karauk asiret sosop ak Jisas pak erek Jerusalem menas koin, ak nais erek rain.

Jisas nukan enipsau oi aireu uru moin.

(Matiu 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Kiro Fraide, osap jekuraun ses. Tup etei kiro Juda akan sumaun omre. Keseria, iükärir sarenuk, kar ro kon enip Josep ko Arimatea menan, ko Juda kamwareäin roat nāunāu akan sarau jaunaka, kos Anut okoro omnokou kamäun ätäi kowai rai kame raiäwon. Ko Pailot iminäu wa, siakup potomara, Jisas nukan kopeu oumoi, up uru kuräun totorwon. ⁴⁴ Pailot nukas Jisas kurte meiewon ämän roianik, ko karkairwon. Ko karauk roat äsimwaronuk, marai kamwareäu ro nāwāu koi aurna, ko kounuk, Pailot nukas totorwon, “Jisas meiewon ra?” ⁴⁵ Kiro marai ros

ior aurnuk, Pailot nukas Josep auruwon, “Itok, nas op kopeu oi manam.” ⁴⁶ Keseria, Josep nukas karauk omjo ärneu kau mianik, Jisas nukan kopeu am äpäs opokan oumoi, omjos kurur momara, aireu uru mowon. Keseria, aitapau nāwāu oumara, aireu oksau pene mowon. ⁴⁷ Maria ko Magdala menan, Maria ko Josep nukan anak ori au Aramatia menan Josep nukas Jisas kiro aireu uru mowon aparirin.

16

Jisas ätäi siräiewon.

¹ Sumaun ses manonuk, Maria ko Magdala menan, kar Maria ko Jems nukan anak, Salome pak ak am anakas sou eposek orik kau mianik, oi koumana, Jisas nukan enipsau opok joutor muraurin. ²⁻³ Tup Nāwāu opok, taperar senes, ak kiro aireu aparaun apu opok pote räi, aka aka arein, “Inokos kiro aiauk nāwāus up oksau pene moin oi erororai?”

⁴ Utianik, ak jekur aparianik, kiro aiauk nāwāu senes oi kurein aparin. ⁵ Keseria, ak kiro aireu uru toneanik, mokoi awau omjo ärneu orip aireu uru ipou nāu kaima tane rau aparianik, karkairin.

⁶ Kos awarowon, “Ak wa iminäu. Ak Jisas Nasaret menan, am äpäs opok äsäi moin, itanāun koin. Ko ätäi siräiewon! Ko okoro opok rawau wa. Kiro omoi ko nini moin ak aparwe. ⁷ Utianik, ak potoinai, kon tamariāwon roat pak Pita pak awarowe, ‘Jisas ko amke Galili provins opok potonuk, ak tainori potaiei. Ak ko meter awarowon siar kiro opok aparaiei,’ ak keser awarowe.”

⁸ Ko keser awaronuk, kiro asiret ak karkairi-anik, ronkat sosop oumoi, kiro aireu utomana, imine manoin. Ak năwău imineanik, kar ro ămăn aurau wa.

Jisas nukas Magdala menan Maria siakup pe-won.

(Matiu 28:9-10; Jon 20:11-18)

⁹ Tup Nău opok, taperar, Jisas nukas ătăi sirăianik, ko amke Maria ko Magdala menan, me-ter kiro asir pakan osou aru 7 orip emwarowon siakup potonuk, kos ko aparwon. ¹⁰ Keseria, Maria poteanik, kiro roat meter Jisas pak raiăin, woiaka aru monuk, wai rain awarowon. ¹¹ Maria nukas keser awarowon, “Jisas awau raunuk, is ko aparmin.” Ak kon ămăn roianik, akan woiaka epar mau wa.

Năwău nukas kon tamariăwon roat oirori awan amiawap pewon.

(Luk 24:13-35)

¹² Kar omre opok, Jisas nukan tamariăwon roat ori oiroror au nău mena utomoi, man-aun ari ari manoirin. Au akan apu opok Jisas aparirin. ¹³ Awas ătăi poteanik, karauk tamariăwon roat awaroirin, “Iu Jisas apu opok aparmurin!” Utianik, ak awan ămăn roianik, akan woiaka epar mau wa.

Jisas kon tamariăwon roat amiakap pewon.

(Matiu 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8)

¹⁴ Kar omre opok, kon tamariăwon roat 11 orip o jena jena, Jisas nukas ak siarakap penuk, akas ko aparin. Kos kewareanik, awarowon,

“Ak owon akan woiaka epar mau wa, ak woiaka sakau moin? Is ätäi siräimin, roat ak is apairain akas akan ämän roianik, ak owon woiaka epar mau wa? Kiro onok eposek wa.”

¹⁵ Keserianik, kos ak awarowon, “Ak omsau sau erekapu potoinai, isan Ämän Eposek roasiret erekapu tamarowe. ¹⁶ Inok roasir kiro ämän roianik, kon wou epar monuk, ak ko an jomurna, ko Anut nukas ätäi imäiai. Inok roasir kon wou epar mau wa, ko kiro ro utai, ko ämän orip. ¹⁷ Roasiret akan woiaka epar mianik, ak kiro onok keseraun itok. Akas isan enim ateanik, osou aru emwaraiei. Akas kar omsau pakan ämän meter äpu wa rain araiei. ¹⁸ Akas män aru ipiakas atwarona, kiro mänis ak wa aru maraiei. Akas an aru jaun meiäun senek jeanik, ak wa meiäiei. Akas akan ipiaka sip roasiret opok marona, kiro roasiret amiaka muraiei.”

Anut nukas Jisas omar oik imäi tonowon.

(Luk 24:50-53; Aposel 1:9-11)

¹⁹ Jisas Näwäu ko kiro ämän aware kurenuk, Anut nukas imäienuk, omar oik tonowon. Ko Anut nukan ipou näu kaima tane rau. ²⁰ Kesernuk, kon tamariäwon roat ak omsau sau erekapu poteanik, Jisas nukan ämän roasiret awaroin. Näwäu nuka ko ak pak sarau erek monuk, akas kiro onok meter awarowon siar keserna, karauk roat kiro onok aparianik, kon ämän meter äiewon epar ak äpu moin.]

Anut nukan Ämän Eposek
The New Testament in the Girawa Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Girawa long Niugini

copyright © 1994 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Girawa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

857654ed-60eb-5741-bcea-dd5397d3f069